

Dossier pedagògic

Pierrot a la lluna

Autora del dossier: Marta Figueras
Il·lustracions: Anna Clariana

Í N D E X

1.Indicacions generals

pàgina 3

2.Indicacions generals sobre *Pierrot a la lluna*

pàgina 7

3.Competències. Objectius didàctics i continguts

pàgina 7

4.Guia del concert

pàgina 10

5.Propostes didàctiques

pàgina 15

6.Vocabulari i glossari

pàgina 26

7. Compositors i obres

pàgina 29

8.Fitxa tècnica i repertori

pàgina 45

9.Programa de mà

pàgina 46

10.Bibliografia i enllaços a pàgines web

pàgina 49

1. Indicacions generals

1.1 Indicacions generals del cicle de concerts L'Escola va a L'Auditori

Portem els nens i nenes als concerts perquè la pràctica continuada d'aquesta manifestació artística contribueixi al gaudi de la música. Aquesta idea ha de ser present en les activitats prèvies i posteriors al concert. El nen no ha de viure el concert com una càrrega de treball ni tampoc com una estona de no-classe.

El seguiment regular que ofereix L'Auditori facilita aproximacions a la música en els seus diferents estils i gèneres i, a la vegada, facilita l'observació en directe dels instruments musicals i de la interpretació musical (vivència musical).

Característiques dels concerts programats en el cicle

- Són concerts. Això vol dir que pràcticament no hi ha paraula, sinó que tot és música.
- La temàtica de cada concert és molt oberta i el repertori combina en cada concert estils i gèneres diferents.
- Els intèrprets s'han triat un per un i s'ha buscat sempre un alt nivell d'interpretació i una bona capacitat de comunicació.
- Per donar a cada concert el ritme adequat a l'edat de l'alumnat a qui s'adreça, es juga amb petits elements escènics —que mai no prenen el protagonisme a la música i que són coordinats per un professional en direcció escènica.

Objectius principals a l'hora de dissenyar aquests concerts

Els objectius principals a l'hora de dissenyar aquests concerts són que els alumnes gaudeixin del fet d'escoltar música en directe i que aprenguin a anar a concerts. A més, es poden definir altres objectius relacionats generalment amb l'àrea curricular de música i que variaran lleugerament segons els continguts específics de cada concert. Seria bo, però, que no oblidéssiu aquests dos objectius principals que us detallem: gaudir de l'audició de música en directe i aprendre a escoltar-ne per mitjà de la pràctica habitual.

Pautes d'actuació per afavorir un bon aprofitament dels concerts

- **Des del centre educatiu**

Aspectes musicals

- Haver-se informat dels continguts. Triar aspectes adients al nivell de coneixements i bagatge en les audicions per tractar a l'aula prèviament.
- Treballar a l'aula el programa del concert.
- Triar alguna cosa per continuar treballant a l'aula després d'haver assistit al concert.

Algunes normes cíviques i de comportament que l'alumnat ha de conèixer abans d'assistir al concert

- Per escoltar música, no s'ha de parlar.
- No es poden menjar xiclets dins L'Auditori.
- No es pot sortir de la sala de concerts a mitja actuació.
- Als passadissos i a la sala de concert, cal entrar-hi i sortir-ne sense córrer ni cridar.

- La comunicació amb els músics ha de ser correcta; no s'ha de cridar, xiular, parlar, etc. mentre actuen.
- Els professionals que actuen, els companys del públic i l'espai que ens acull es mereixen el nostre respecte independentment de la valoració personal i individual del concert.

- **Durant el concert**

El professorat s'ha de fer responsable del grup i prendre les mesures i decisions adequades en cada situació a fi de garantir l'audició al conjunt del públic. Per això, us demanem que:

- Abans d'entrar a L'Auditori, induïu el vostre alumnat a la tranquil·litat.
- Vetlleu pel comportament dels vostres alumnes durant el concert.
- Penseu abans amb qui asseureu aquell alumne a qui costa estar atent.
- Trieu el vostre seient per poder veure els vostres alumnes amb facilitat.
- Tingueu una actitud que afavoreixi la consecució de l'ambient adient a cada concert.
- Recordeu que no s'ha d'acompanyar la música picant de mans, si no és que es demana des de l'escenari.

Un concert sense unes actituds correctes no és educatiu. I nosaltres som un servei educatiu. Per això, ens reservem el dret, si cal i d'acord amb el professor de música de cada grup, de demanar a alguna persona o a algun centre que abandoni la sala de concerts si la seva actitud en distorsiona la bona marxa o dificulta l'aprofitament de l'espectacle als companys.

1.2.Indicacions generals del cicle de Concerts en Família

Anem a concerts perquè la pràctica continuada d'aquesta manifestació artística contribueix al gaudi de la música i perquè la música ajuda a fer-nos créixer i a enriquir-nos com a éssers humans.

La programació regular de *Concerts en Família* que ofereix l'Auditori facilita l'aproximació a la música en els diferents estils i gèneres i, a la vegada, facilita l'observació en directe dels instruments musicals i de la interpretació musical.

Ens introdueix a tothom –pares i fills, infants, joves i adults- en l'experiència de la música en directe.

Característiques dels concerts programats en el cicle

Són concerts. Això vol dir que acostuma a haver-hi poca paraula i que la música és l'única protagonista.

- La temàtica de cada concert és molt oberta i el seu repertori combina estils i gèneres diferents.
- Els intèrprets s'han triat un per un i s'ha buscat sempre un alt nivell d'interpretació i una bona capacitat de comunicació.
- Per donar a cada concert el ritme adequat a l'edat dels infants a qui s'adreça, es juga amb petits elements escènics, que no prenen el protagonisme a la música i que són coordinats per un professional en direcció escènica.

Objectius principals a l'hora de dissenyar aquests concerts

- L'objectiu principal que es planteja a l'hora de dissenyar cadascun dels concerts és que el públic gaudeixi de l'audició de música en directe, que se senti integrat en l'acte al qual assisteix i que el fet d'escoltar música es converteixi, a poc a poc, en una pràctica quotidiana i habitual.

També es programa aquesta oferta com a alternativa de cultura i oci per compartir en família.

Pautes d'actuació per afavorir un bon aprofitament dels concerts

Els concerts programats des del Servei Educatiu estan dissenyats per poder-ne gaudir sense cap preparació especial.

Tot i amb això, i atenent les demandes freqüents que ens arriben de famílies que desitgen apropar-se a la música des de casa, us convidem a fer una ullada als diferents apartats d'aquests dossiers i a endinsar-vos en les temàtiques que més us plaguin. Abans de venir al concert, seria bo que tinguéssiu en compte dues premisses. Són aquestes:

- Trieu el concert o els concerts més adients, tant per a l'edat com per als interessos de l'infant i de la família.
- Parleu mínimament de què anireu a veure i a escoltar.

Els discos dels concerts que estan editats són un bon material per escoltar en família tant abans com després del concert i, fins i tot, amb independència del concert.

Protocol del públic per afavorir una bona dinàmica dels concerts

Un concert, com qualsevol acte públic i col·lectiu, té un protocol que li és propi i que sovint és indispensable per aconseguir un ambient adequat a cada moment del concert. Permeteu-nos que us ho recordem, tot i que ben segur ja ho coneixeu perfectament.

- La millor manera de poder sentir bé la música és escoltar-la en silenci. Són concerts pensats perquè els infants els entenguin. És important que els adults confiïem en les capacitats i en la gran sensibilitat dels infants i que ens limitem a viure amb ells cadascun dels ambients. No els calen els nostres comentaris dins de la sala. Si un nen petit plora a mig concert i no troba consol a la falda del pare o la mare, es recomana que sortiu un moment de la sala i torneu a entrar-hi discretament quan es cregui oportú.
- Cada concert és una obra sencera des que comença fins que acaba. Cada segon ens porta al següent i res no ho ha de trencar. Per això és important:
 - Anar al lavabo abans del concert.
 - Arribar 20 o 30 minuts abans per poder ser al lloc al moment de començar.
- Els aplaudiments formen part del protocol d'un concert. Cal estar atent en quins moments s'ha de fer.

- És especialment important no acompanyar la música picant de mans, si no és que se'ns hi convidi des de l'escenari. Els intèrprets ens ofereixen la música que ha escrit el compositor i la participació del públic en varia el resultat sonor previst.

I no oblidem que...

- L'actitud d'escolta, respecte i gaudi dels adults durant el concert és la que observen els nens, els serveix de model i aprenen.
- Induir a la tranquil·litat abans d'entrar a l'Auditori és una bona manera de començar el concert.

Els professionals que actuen, els acompanyants del públic i l'espai que ens acull es mereixen el nostre respecte independentment de la valoració personal i individual del concert.

2. Indicacions generals sobre *Pierrot a la lluna*

Els directors del concert, l'Elisenda i en Marc, ens el presenten:

“El concert està dedicat als compositors del segle XX i XXI. S'apropa a aquest repertori a partir d'un doble vessant que estructura tota la sessió. D'una banda, tenim els compositors de línia més dura i innovadora, representats per Stravinsky, Debussy, Bartok, Janacek i els iniciadors del dodecafonisme Berg i Schönberg. D'altra banda, tenim els músics que beuen de la tradició popular dels seus països (ja sigui des del folklore o des del jazz) per fer una relectura contemporània de les seves arrels musicals. En aquest grup tenim compositors com Kurt Weill, Dvorak, Piazzolla o Villa-Lobos. També hem volgut posar èmfasi en la relació directa que hi ha entre la tradició clàssica i les innovacions musicals del segle XX, de com una mateixa idea o concepte és transmès al llarg dels segles, segons la visió personal de la ment que l'escolta i de la que el crea. D'aquesta manera hem pretès subratllar les relacions que hi poden haver entre els ocells que apareixen a les Quatre Estacions de Vivaldi i els ocells de Messiaen (la imitació de la natura com un concepte sempre present a la creació musical), mitjançant una peça original d'Elisenda Carrasco en homenatge a aquest compositor, o els vasos comunicants existents entre les variacions de Bach i el món del jazz i l'electrònica. En el fons, la idea central del concert és proposar als nens un viatge musical, a un espai mental que nosaltres situem a la lluna, sota el pressupòsit que a la lluna la música tonal (la música que ens és amable a l'oïda, que ens tan propera com la veu materna) es converteix, es trenca, es madura en una nova música, plena de nous al·licients i noves sonoritats gràcies al canvi de gravetat, gràcies a l'influx dels raigs lunars.”

3. Competències. Objectius didàctics i continguts

La proposta musical d'aquest concert té com a objectiu principal l'apropament del públic a la música contemporània, dels segles XX i XXI, que habitualment queda molt lluny del seu repertori; i ho fa mitjançant una gran varietat i amplitud de peces i de compositors. Els següents objectius són sempre referits al període musical esmentat.

3.0 Competències bàsiques

Qualsevol fet musical ens condueix al desenvolupament de les competències bàsiques.

Competències pròpies de l'àrea

Els continguts del concert desenvolupen directament la **competència artística i cultural**, commou, suscita expectatives i ens mou a explorar un període de la història de la música.

La descoberta de diferents codis artístics i de les tècniques i recursos que són propis del panorama musical actual i del segle passat, ajuden l'alumnat a iniciar-se en la percepció i comprensió del món que els envolta.

També li permeten ampliar les seves possibilitats d'expressió promovent la iniciativa personal, la imaginació i la creativitat.

L'apropament a les diverses formes musicals i als diferents compositors educa en el respecte per altres formes d'expressió i pensament i contribueixen a configurar criteris personals vàlids en relació amb els productes culturals i ampliar així les seves possibilitats de lleure.

Aportació a la resta de competències bàsiques

Competència comunicativa, lingüística i audiovisual

La música com a llenguatge de comunicació de la diversitat i com a mitjà d'expressió d'idees i de sentiments. Aquests aspectes es perceben molt clarament al repertori i la presentació d'aquest concert.

Tractament de la informació i la competència digital

Internet proporciona un ventall d'informació molt ampli, es poden cercar compositors i obres, des de l'escola i també des de casa, tasca en la qual poden participar les famílies. La utilització progressiva de l'ampli programari musical dotarà l'alumnat d'eines que facilitaran l'expressió i la creativitat.

La possibilitat de compartir els resultats dels aprenentatges i de les descobertes a l'escola i amb les famílies es multiplica.

Competència d'aprendre a aprendre

L'alumnat a partir del que ha viscut en el concert i tot el que l'envolta pot continuar aprenent i escoltant de manera autònoma. Així com compartir el que aprèn amb la resta de persones que l'envolten.

Competència d'autonomia i iniciativa personal

L'alumnat triarà de l'ampli ventall de la proposta musical aquells aspectes que li interessin més i decidirà amb qui compartir-los.

La proposta a l'entorn del concert dels recursos TAC que són tan immediats per al nostre alumnat afavoreix l'autonomia i la iniciativa personal; i la capacitat de desenvolupar i avaluar projectes individuals o col·lectius. Sense necessitat d'esperar al domini d'altres eines bàsiques com el llenguatge musical o la tècnica instrumental.

Competència social i ciutadana

Els nens i les nenes treballaran conjuntament en equip i amb el grup classe, amb respecte i entesa entre tots, i adonant-se de la varietat de la música del segle XX. Aprendre a conviure implica tenir en compte l'enriquiment que proporciona el diàleg musical intergeneracional i valorar les aportacions, manifestacions i produccions culturals en la seva diversitat i pluralitat de gènere, temps i espai, com a part del patrimoni cultural de la humanitat.

3.1 Objectius

Explorar i percebre

1. Gaudir de les sensacions que ens produeix la música.
2. Compartir les sensacions que ens produeix la música en directe.
3. Entrar en contacte amb la música culta contemporània i mostrar curiositat per les obres i els compositors.
4. Experimentar i indagar en les possibilitats expressives de la música escoltada.
5. Apreciar que l'art és una manera de donar forma a les emocions i les idees.
6. Conèixer les possibilitats expressives de la veu.
7. Respectar i comprendre les manifestacions artístiques encara que quedin lluny del nostre entorn habitual.
8. Conèixer la dinàmica d'un concert i les actituds que són necessàries per poder gaudir-ne i respectar als altres (públic i músics).
9. Reconèixer les audicions treballades a l'escola.

10. Escoltar i identificar els instruments.
11. Valorar l'escenografia i el treball escènic.

Interpretar i crear

12. Experimentar les possibilitats de la veu.
13. Experimentar les possibilitats de les TAC (tecnologies de l'aprenentatge i el coneixement) en el procés creador.
14. Utilitzar la comunicació àudio visual i les TAC per a la recerca d'informació.
15. Respectar el fet artístic propi i dels altres.
16. Afavorir l'intercanvi d'experiències en el procés creatiu.
17. Afavorir un espai d'expressió sobre les emocions i sensacions que es despertin a partir de l'experiència del concert i de l'audició de les músiques en directe.
18. Crear situacions de creació plàstica relacionades amb la música.
18. Conèixer i experimentar les diverses possibilitats sonores dels instruments

3.2 Continguts

Explorar i percebre

- El concert en directe: espais, estructura, música, públic, programa de mà.
- Formes i estructures musicals.
- La música contemporània : compositors i obres.
- Instruments i sonoritats
- La veu recitada i la veu parlada: sprechgesang.
- Formes de produir el so en els instruments
- Els programes d'informàtica musical
- Conscienciació de les sensacions que es desvetllen amb el concert.
- Escolta de música de diferents estils i èpoques.
- Escolta, observació i identificació dels diferents instruments.
- Apreciació i anàlisi de la capacitat expressiva de la música d'aquesta època.
- Valoració del silenci per una bona audició musical.
- Respecte pel concert, els seus intèrprets i els companys.
- Desenvolupament d'una actitud crítica davant el concert.
- Esforç per una escolta activa i atenta.
- Gaudi de l'escolta musical compartida i en directe.
- Escolta atenta i participativa.
- Gaudi de l'ambient i l'atmosfera del concert.

Interpretar i crear

- Descoberta de les possibilitats de la veu.
- Expressió corporal o plàstica de diferents sensacions que es desvetllen a partir de l'audició.
- Ús de les TIC per a la creació musical.
- Creació de petites composicions i acompanyaments.
- Ús dels següents programes per a experimentar i crear:
 - Acid Studio 7.0
 - Super Duper Music Looper 2.0
 - Logic Fun
 - Punto y tono
 - Hyperscore
 - Editors de partitures: Music Time, Noteflight, ...

- Editors d'àudio: Audacity, ...
- Interès en la descoberta de noves sonoritats, noves obres i nous compositors.
- Participació activa.

4. Guia del concert

El *Pierrot a la lluna* està pensat per a nens i nenes de 6 a 10 anys.

El concert es fa a la sala Oriol Martorell, un escenari íntim que ens apropa a l'espectacle. L'escenografia ens transporta a la lluna en un viatge oníric a través de la música contemporània.

El personatge de Pierrot és un símbol del somni que viurem, tots serem Pierrot.

Sis músics vestits amb diferents peces de roba de Pierrot ens porten per aquest recorregut musical. Els seus instruments són piano i acordió, tocats pel mateix músic, violoncel, percussió, violí, veu, saxo i clarinet, que també comparteixen músic.

Part de les peces són arranjaments. L'Elisenda Carrasco les ha adaptat ja que la diversitat de formacions musicals originals ho feia imprescindible per tal que el concert fos viable.

El següent text està extret del guió dels directors del concert:

Us proposo alguns vídeos interessants, si els veieu i els escolteu, vosaltres i el vostre alumnat us enamorareu d'aquesta música i gaudireu molt més del concert.

4.1 Inici

🎵 0) Concertino per piano i orquestra de cambra (Leo Janacek)

http://www.youtube.com/watch?v=anQqgn_3Fk4

Dur. Aprox.: 01:36

Fragment del tercer moviment: Con moto. Arranjament d'Elisenda Carrasco.

És la peça inicial de l'espectacle on apareixen tots sis músics, veu recitada, saxo, piano, violoncel, violí i percussió.

🎵 1) Marxa del soldat de *La història d'un soldat* (Igor Stravinsky)

Dur. Aprox.: 01:30

En aquesta peça també hi participen tots sis músics. S'aprofiten les parts de recitat de la peça, per donar unes paraules de benvinguda rítmiques al concert.

Constitueix un cop d'efecte fort que crida l'atenció del públic amb l'inici explosiu i el ritme de marxa de la peça. S'interpreta en un arranjament del propi Stravinsky per a piano, violí i clarinet. A més de la veu recitada.

🎵 2) *Bonsai sobre la lluna* (Feliu Gasull)

Dur. Aprox.: 01:00

Arranjament per a piano, clarinet i percussió.

Amb aquesta peça es presenta la temàtica lunar del concert. Es tracta d'un arranjament de la cançó popular *La lluna, la pruna* de to més aviat intimista. Els

músics hauran invocat les paraules inicials de la cançó i la d'aquesta invocació naixerà aquest arranjament instrumental.

🎵 3) **Cançó de la lluna de *Rusalka*** (Antonin Dvorak)

<http://www.youtube.com/watch?v=108UxfghrB8>

Dur. Aprox.: 01:10

Arranjament amb veu cantada, clarinet, piano, violí, violoncel i percussió. Després d'explicar als nens que la lluna és el nexa del repertori s'invoca l'astre amb aquest cant. Originàriament la peça està estructurada en dues seccions, cadascuna d'elles amb dues estrofes i després una coda final. Per al nostre arranjament només farem servir una d'aquestes seccions de dues estrofes. A la primera estrofa, la veu principal la interpretarà el violí (amb respostes del clarinet a cada frase musical). A la segona estrofa la veu principal serà interpretada per la cantant, fent servir la lletra txeca original.

4.2 La música de la lluna

Aquesta secció és la dedicada eminentment a la música més arriscada del segle XX.

🎵 4) **Schliesse mir die Augen beide *versió 1900*** (Alban Berg)

<http://www.youtube.com/watch?v=hA00s2kqq04>

Dur. Aprox.: 01:20

Piano i cant.

La peça es tracta d'un Lied que Alban Berg va compondre el 1900 a partir d'un poema de Theo Adam, quan encara no havia estat influenciat pel dodecafonisme. La composició és completament tonal. La cantant llegirà el poema i després cantarà la breu cançó en català. El poema de manera resumida ve a dir: "Tanca'm els ulls amb les mans, perquè el tacte de les teves mans m'allunya de les penes." En el concert posarem èmfasi en el fet de tancar els ulls (ja que el viatge que proposa el concert és mental i no físic). Cadascun dels versos cantats anirà acompanyat d'un gest molt clar (que després es tornarà a utilitzar a la peça 8).

🎵 5) **Variacions alla Bartok, a partir d'un tema del quartet "*La broma*" de Haydn** (Elisenda Carrasco)

<http://www.youtube.com/watch?v=SPFF7WaCfj4>

Dur. Aprox.: 02:00

És una peça plena de contrastos. Amb aquesta peça es vol plasmar un dels llenguatges post romàntics més plens de força, que trenca amb el llenguatge anterior, però no amb la tradició.

🎵 6) **Pierrot** (Claude Debussy)

<http://www.youtube.com/watch?v=XcZGhRPIs-I>

Dur. Aprox.: 01:36

Arranjament de l'Elisenda Carrasco per a veu i piano. Obra d'una gran sonoritat i expressió.

🎵 7) **Serenata (N. 19) del Pierrot Lunaire** (Arnold Schönberg)

<http://www.youtube.com/watch?v=nwYW26DZTTw> (és la num 18, però ens ajuda a entendre aquesta música)

<http://www.youtube.com/watch?v=SD-LekekKOM>

Dur. Aprox.: 02:00

Veu recitada, violoncel i piano.

Aquesta és una de les peces que no és un arranament, sinó que es fa amb els instruments originals. Després d'una introducció en què piano i violoncel dialoguen, amb un caràcter solista per al violoncel, la veu se suma en una segona secció més rítmica, però plena de contrastos. El text recitat és ple de referències musicals als instruments d'arc, de manera que ofereix un diàleg clar entre el text i la música.

Es tracta de presentar una de les aportacions més clares de les avantguardes musicals, la utilització de la veu més enllà de la melodia i portant-la als límits de les seves capacitats expressives, en el que es coneix per *Sprechgesang* (cant recitat).

En aquest cas, la peça serà cantada en català. La duresa de la música i la cruesa del recitat demanen que el text (gairebé parlat) sigui traduït. Només així els nens podran copsar d'alguna manera la relació que hi ha entre el recitat i el ritmes musicals propis de la parla.

🎵 8) **Schlesse mir die Augen beide versió 1925** (Alban Berg)

Dur. Aprox.: 01:40

Arranament per a piano, cant i percussió (xilòfon).

Alban Berg va musicar el mateix poema de la peça num 4 vint-i-cinc anys després i és justament la primera peça en què va experimentar amb el dodecafonisme que havia après de Schönberg. De fet, aquesta peça va acabar sent l'estudi preliminar per a la seva Suite Lírica. La seva inclusió dins el concert és perquè els nens vegin l'evolució del llenguatge musical de la música tonal que representa la primera versió del Lied al dodecafonisme de la peça de 1925. Amb aquest objectiu, la cantant repetirà en aquest Lied els gestos fets vers a vers a la primera peça, de manera que el públic, amb el component visual, també pugui entendre l'evolució musical patida entre tots dos temes.

4.3 Intermezzo dels ocells

Breu part en què es relacionen els ocells de la primavera de Vivaldi amb els ideats per l'Elisenda Carrasco.

🎵 9) **Fragment de La Primavera de Les Quatre Estacions** (Antonio Vivaldi)

Dur. Aprox.: 00:30

Violí i violoncel.

Els dos instruments invoquen breument la imitació del cant dels ocells inclòs a La Primavera de Vivaldi. Es tracta d'una cita directa del barroc perquè faci contrast amb les solucions i visions més arriscades de Messiaen.

🎵 10) **La nit dels ocells** (Elisenda Carrasco).

Dur. Aprox.: 02:00

Aquesta peça constitueix un homenatge a Olivier Messiaen i la seva obra.

La cantant invoca alguns dels cants dels ocells abans que els instruments el toquin i un per un va etiquetant-los amb els seus noms, i a més aclareix al públic que així és com sonen els ocells a la lluna. El vol dels ocells ens porta metafòricament a l'altra cara de la lluna.

4.4 L'altra cara de la lluna

En aquesta part es vol mostrar la part de repertori del segle XX que beu de les arrels del folklore i del jazz i les porta més enllà.

🎵 11) **Invençió en dues veus (clàssic i jazz)** (Bach)

Dur. Aprox.: 01:00

Piano.

El piano comença interpretant la peça de Bach però mica en mica aquesta es transforma en una improvisació de jazz a partir de l'esquema musical original de la peça, una mica en la línia de músics com ara Uri Caine. Amb aquesta solució es volen ensenyar les relacions clares que hi ha entre la música clàssica (i sobretot el barroc) i el jazz. De fet, les harmonies, a nivell constructiu, són les mateixes, només la disposició, els adornaments i el ritme les diferencien.

🎵 12) **Invençió en dues veus (sintetitzador)** (Bach / Wendy Carlos)

<http://www.youtube.com/watch?v=OIIeKm7M-Mg>

Dur. Aprox.: 01:00

Sintetitzadors enregistrats.

Després del final de la peça de piano, sonarà a la sala una versió del tema de Bach arranjat per a sintetitzadors per Wendy Carlos a les darreries dels setanta.

Wendy Carlos és considerada una de les mares de la música electrònica i part de la seva obra més famosa va consistir a traduir al món del sintetitzador obres mestres del barroc. L'experimentació amb aquestes peces fou clau per al naixement i el perfeccionament d'aquest instrument electrònic.

🎵 13) **Blue moon (solo de saxo)** (Richard Rodgers)

Dur. Aprox.: 00:40

Solo de saxo.

Ja fiançats en el terreny del jazz, la improvisació a partir de l'standard "blue moon" s'utilitza com a una nova invocació a la lluna i a més ens permet sentir la veu del saxo.

🎵 14) **Cançó d'Alabama de Mahagonny** (Kurt Weill)

<http://www.youtube.com/watch?v=kNCEURBYEGo>

Versió curiosa per a fans de David Bowie:

<http://www.youtube.com/watch?v=JeoziwUGo>

Dur. Aprox.: 01:30

Arranjament per a tots sis músics, veu cantada, acordió, saxo, violí, violoncel i percussió.

Kurt Weill ens fa de nexa entre la música culta i els standards de jazz. Aquesta peça ens serveix per a presentar un nou instrument: l'acordió, que encaixa perfectament amb l'aparent simplicitat dels ritmes de base dels temes compostats per Weill, en una música que bevent del cabaret i la música negra s'assenta desafiant a la sala de concerts. En l'arranjament, la primera estrofa rítmica serà una versió instrumental, mentre que a la tornada se sumarà la veu en la invocació a "la lluna d'Alabama". A la tornada, la veu tindrà un diàleg amb la resta d'instruments solistes, gràcies a la ductilitat de la música de Weill, sempre oberta a les variacions.

🎵 15) **Txaikovski (Kurt Weill)**

<http://www.youtube.com/watch?v=hh-wOvuOHPE> Danny Kaye

Dur. Aprox.: 01:20

Després d'una breu discussió entre els músics sobre quins són els seus compositors favorits, la cantant demostra el seu amor per als músics russos en una brevíssima però vibrant cançó que té com a lletra una llarguíssima llista de compositors russos dels segles XIX i XX. La peça funciona com a respir humorístic i com a número de lluïment de la cantant. La peça també és una demostració més del caràcter musical de les paraules i de les capacitats de dibuixar textures musicals percussives a partir de la mera elocució dels mots: en aquest cas uns noms russos plens de consonants de contundent sonoritat.

🎵 16) **Nit estelada (Claude Debussy)**

<http://www.youtube.com/watch?v=-Np0vFRymfI>

Dur. Aprox.: 01:50

Una meravella expressiva per a piano i veu cantada.

🎵 17) **Cantilena de les Bacchianas Brasileiras Num 5 (Heitor Villa-Lobos)**

http://www.youtube.com/watch?v=_06B1SQjRRQ

Dur. Aprox.: 01:30

Violoncel, violí i percussió.

Primer el violoncel fa un solo amb la melodia de la peça i després l'acompanyen els altres dos instruments en la repetició. La veu cantada dobla la melodia del violoncel en una de les repeticions.

🎵 18) **Milonga de la Anunciación de María de Buenos Aires (Astor Piazzolla)**

<http://www.youtube.com/watch?v=TI0h1a3NPAA>

Dur. Aprox.: 01:30

Arranjament per a sis, amb acordió, clarinet, veu cantada, violí, violoncel i percussió.

Peça que, com tota l'obra de Piazzolla beu de les fons del tango, i que compta amb la veu de la cantant com a solista que dialoga amb l'acordió (prenent la veu del bandoneó) i el violí. L'arranjament subratlla les veus dels instruments solistes i relativitza la part cantada.

4.5 Final

Part que serveix com a resum del viatge mental fet

🎵 19) Concert per a violí / Coral “Es ist genug” (Alban Berg / Bach)

<http://www.youtube.com/watch?v=Romh5ZstUpA>

Dur. Aprox.: 02:00

Arranjament per a sis, piano, veu cantada, clarinet, violí, violoncel i percussió. Amb la inclusió d'aquesta peça es vol fer un resum del viatge fet al repertori del segle XX i, sobretot, posar un subratllat en la línia que aquest llenguatge tan innovador té amb les arrels. En aquest sentit, a la peça de Berg el violí acaba citant una coral de Bach. De fet, d'aquesta peça de Bach va ser la font on Berg va torbar la inspiració per compondre el concert. En el nostre arranjament, hem agafat l'explosió concertant que hi ha abans de l'aparició del coral i, quan apareix la peça de Bach, deixem que la cantant posi en la seva veu la melodia de Bach.

🎵 20) La lluna, la pruna (Agustí Charles)

Dur. Aprox.: 02:00

Arranjament per a sis, acordió, saxo, veu recitada, xilòfon, violí i violoncel. Un encàrrec fet especialment per aquest espectacle a l'Agustí Charles. Com a final de festa, l'Agustí Charles fa la deconstrucció del tema popular seguint els paràmetres i els avenços incorporats pels compositors del segle vint, i sobretot l'estil del Pierrot Lunar. En aquest sentit, la peça posarà èmfasi en l'acordió, el saxo i el xilofon (els instruments que tenen menys protagonisme al llarg del concert) però sobretot a la veu recitada en *Sprechgesang*, que al cap i a la fi és una de les grans incorporacions de la música del segle XX. Així la melodia popular no serà cantada, sinó recitada de manera rítmica i en un diàleg entre músics i públic que marcarà de manera participativa el final del concert.

5. Propostes didàctiques

Aquest és un concert de descoberta per als nostres alumnes, que no estan familiaritzats normalment amb aquests tipus de música. Fóra una llàstima desapropiar l'ocasió d'apropar-los a les músiques dels segles XX i XXI, que al cap i a la fi són els seus i els nostres.

S'ha fet una tria acurada i molt interessant, però possiblement, massa àmplia com per treballar a fons totes les obres, o tots els compositors, per tan la primera feina que tindrem és molt agradable: nosaltres hem de descobrir aquest repertori amb tranquil·litat, escoltar les peces, recordar quins són els nostres compositors preferits, i decidir què treballarem amb els nostres alumnes.

Al darrer apartat del dossier es recomanen molts enllaços per a treballar els compositors, les obres, i les propostes didàctiques, enregistraments en DVD i en CD i bibliografia. A més trobarem un llistat de programes informàtics. S'han volgut enfocar moltes de les activitats des de l'ús de les TAC (Tecnologies de l'aprenentatge i el coneixement) per tal d'apropar-nos als mètodes de composició actuals i multiplicar les possibilitats creatives del nostre alumnat.

Un dels aspectes més interessants és l'actualitat d'aquesta música, no només alguns dels compositors són contemporanis nostres, si no que l'empremta dels altres encara és

molt recent i trobem pàgines personals, de fundacions, etc, amb alguns hi podem contactar i tot.

HAURÍEM DE TENIR EN COMPTE:

1.- **Documentar-nos:** si no som experts en el període abastat pel concert, hauríem de llegir els apartats 6 i 7 d'aquest dossier, d'informació sobre l'estil, els compositors i les obres, abans de llegir i treballar les propostes didàctiques (5).

2.- **Escoltar i entendre:** de cada una de les peces que hem decidit treballar se n'haurien de fer diverses audicions, de la durada més adequada a cada nivell. L'audició ha d'ésser activa, s'ha de planificar perquè porti a l'alumne a descobertes cada cop més significatives, buscant estratègies que l'ajudin a entendre, memoritzar i gaudir de la música. Hi ha un article de la Silvia Malbrán molt interessant sobre el tema a la revista Eufonia, número 41.

3.- **Per escoltar i per veure:** moltes d'aquestes obres estan enregistrades en vídeo o DVD, és molt més atractiu per als nens i nenes veure a més d'escoltar. Val la pena fer una mica de recerca i passar bones estones preparant el material. Us hi enganxareu!

4.- **Amb una vegada no n'hi ha prou:** les activitats proposades ens permetran aprofundir en diversos aspectes del currículum, però s'han de prendre sempre com accions encaminades a entendre millor la música d'aquesta època, i per tant hi ha d'haver un efecte de retorn cap a l'audició. Quants més cops les vulguin sentir millor.

5.- **Afavorim la diversitat:** avui a les nostres escoles sovint hi tenim nens i nenes de diferents nacionalitats. És molt important que tots, els d'aquí i els que ara també són d'aquí, se n'adonin que hi ha compositors de molts llocs diferents. Aprofitem-ho!

6.- **Les referències** dels materials són a l'apartat de bibliografia i enllaços.

Estructura del darrer apartat:

Enllaços

- *Generals compositors i obres*, pàgines de tipus enciclopèdic on podem trobar informació de molts compositors, obres, traduccions i conceptes sobre l'estil i l'època.

- *Compositors i obres*, com a mínim hi ha un enllaç per a cada compositor.

- *Per a baixar música*, per obtenir fragments de les obres o les peces senceres en diversos formats d'àudio i/o de midi.

- *Altres aspectes pedagògics*, aspectes relacionats amb el tema, com pàgines sobre els artistes plàstics del període, o la relació de la música amb les matemàtiques que ens porta tant a Bach com a Bartok ...

Bibliografia

Uns quants llibres i revistes interessants.

Discografia i videografia

He recollit les versions que he utilitzat, no totes són fàcils de trobar, però, com a mínim, m'ha semblat útil fer-ne la referència. En algun cas he prioritzat la versió més econòmica, sense perdre de vista la qualitat.

Programes informàtica

Un llistat dels programes que he utilitzat per a treballar amb l'alumnat. Tots són fàcils d'obtenir, bé perquè són de lliure distribució, bé perquè en podem baixar una demo i més endavant comprar-los si ens convé (no són cars).

ABANS DEL CONCERT:

- És imprescindible que els nens es familiaritzin amb aquest tipus de música i que siguin capaços de reconèixer alguns temes. S'han de fer algunes audicions, sobretot d'aquelles obres com el *Pierrot Lunaire* que sabem que els sorprendran.
- Fóra bo situar el nostre alumnat i parlar-los, ni que sigui mínimament, de les èpoques i els estils que ens trobarem.
- Haurem d'ajudar-los a descobrir els seus coneixements previs d'aquests músics, ells, i les seves famílies, ja que, segur que a casa en coneixen uns quants, qui no ha vist "Somriures i llàgrimes", "El rei i jo", "La taronja mecànica", ...?.

DESPRÉS DEL CONCERT

Consolidarem la descoberta treballant aquells aspectes que considerem més interessant i atractius, o bé aquells que triï el nostre alumnat.

PROPOSTES DIDÀCTIQUES

Us proposo un llistat d'activitats molt obertes que poden ajudar-nos a gaudir més plenament del concert.

Estan estructurades en dos grans apartats:

- Per blocs temàtics:
 - o L'època i l'estil. Els segles XX i XXI: corrent cultural, corrent musical.
 - o Els instruments
 - o Llenguatge musical: elements innovadors.
 - Melodia
 - Ritme
 - o La veu
 - o Propostes TAC
 - o L'escenografia
 - o Altres propostes
- Per obres i compositors:
 - o Un llistat d'activitats per a treballar cadascuna de les peces en l'ordre en què apareixen al concert.

5.1 Per blocs temàtics

5.1.1. L'època i l'estil. El Segles XX i XXI: corrent cultural, corrent musical.

- Partint d'un petit qüestionari o del programa del concert descobrirem què sabem i què saben les nostres famílies d'aquest repertori.
- L'art de l'època: pintors expressionistes Kandinsky, Klee, etc.
 - o Mitjançant algunes de les pàgines web recomanades ens apropiem a als referents culturals de l'expressionisme. Tant a nivell teòric com a nivell pràctic.
 - o Proposta plàstica: després d'observar amb l'activitat anterior l'obra d'aquests artistes intentarem crear-ne de pròpies amb el mateix estil.

- Juguem amb els ordinadors: actualment molts compositors utilitzen l'ordinador com un instrument molt complet que els permet un procés de creació amb més possibilitats. Al mateix temps pot ser un substitut de l'orquestra, encara que ja sabem que no sona igual! Vegeu les possibilitats a l'apartat: 5.1.5 Propostes TIC.
- Parlem amb compositors actuals: mitjans, hores de feina, ús de l'ordinador. N'hi ha molts que tenen pàgina web i adreça de contacte.
- La proposta actual dels *Dj's* de les grans discoteques. El nostre alumnat escolta sovint aquest tipus de música. Pot ser una experiència interessant fer alguna audició de les músiques que ens aportin els nostres alumnes, i relacionar-ho amb algunes propostes del concert.

5.1.2. Els Instruments.

- Els instruments: violí, violoncel, clarinet, saxo, percussió, acordió, piano i veu.
- Per a treballar els diferents instruments de vent, de corda i de percussió podem trobar propostes diverses en altres dossiers del Servei Educatiu, com "So de corda", "Percussions", "Metà·lics", "El poble de vent i de fusta", etc. També són molt interessants els DVD dels concerts: "Metà·lics", "Veus quines veus" i "Wimoweh".
- Per als instruments d'orquestra està molt bé: <http://www.capcanal.com/couleurs/>
- El piano té un bon recurs en la mini unitats didàctiques de l'Edu365: <http://www.edu365.cat/eso/muds/musica/piano/index.htm>
- L'acordió. Per aprendre'n més i extreure imatges: <http://www.boite-accordeon.com/accueil.html> (és en francès)
- La veu la treballarem a part: 5.1.4

5.1.3. Llenguatge musical: elements innovadors

Una de les característiques principals de l'època musical que arriba fins avui mateix és la innovació, la recerca de camins nous. Aquí teniu unes quantes propostes per analitzar alguns elements d'innovació de la melodia i del ritme.

Melodia

- Dodecafonisme:
 - 1.- Tot i que habitualment no treballem amb l'alumnat d'aquesta edat les alteracions, sí que en fem ús constantment a nivell auditiu (quan cantem, ...). Els ajudarem a descobrir els dotze sons de l'escala dodecafònica i a inventar símbols per a escriure'ls.
 - 2.- Tocarem amb un instrument les seves composicions, o bé les transcriurem al Music Time i les farem sonar.
 - 3.- Amb els més grans farem la "traducció" dels seus símbols als habituals: diesi i bemoll, i inventarem amb el Music Time. Queden melodies molt curioses que els ajuden a entendre la tècnica dodecafònica.
- Serialisme:
 - 1.- Concepte de "sèrie":
 - Ordenació de sons concrets
 - Amb els més petits jugarem amb l'escala pentatònica: d r m s l
 - A cada nota li posarem un número i les ordenarem com vulguin sense repetir-ne cap. Exemple: 13425.
 - Jugarem a cantar-ho.
 - Després podem fer diverses operacions: invertir-ho, etc, i, fins i tot, cantar-ho.

2.- Tot el procés es pot fer introduint-lo al Music Time i fent-lo sonar. Amb aquest programa donarem molta més autonomia a l'alumnat.

Ritme

- Pizzicato a la Bartok. Vegeu el vocabulari. És interessant treballar aquest aspecte per la seva connexió amb el jazz. És fàcil provar de reproduir-lo amb una guitarra, o bé amb una capsula i un cordill. El trobem al Quartet número 4
- Audicions comparatives de diferents èpoques fent especial atenció als aspectes de ritme:
 - o "Caminarem" una simfonia de Haydn o un minuet de Mozart, i a continuació farem el mateix amb un fragment de la *Història d'un soldat* o de *La consagració de la primavera* de Stravinsky.
 - o Escoltarem peces que siguin ben diferents respecte al ritme. Assignarem un gest concret a cada peça que practicarem quan soni. El joc consisteix en fer el reconeixement auditiu reproduint el gest quan soni cadascuna de les peces.

5.1.4. La veu

- El límit de l'expressivitat del dodecafonisme i la veu:
 - o La veu "Pierrot"
 - Agafarem un rodolí, una frase feta o l'eslògan d'un anunci i la direm parlant.
 - Observarem el seu ritme, les síl·labes llargues, les curtes, l'entonació que fem servir.
 - Farem variacions de ritme: les llargues curtes i les curtes llargues.
 - Provarem a fer variacions d'alçada a cada síl·laba segons la mà del professor/a sempre amb veu parlada (recitada).
 - Intentarem escriure-ho amb notació inventada, potser del tipus de les pneumes medievals o dels símbols de transcripció de l'entonació.
 - o Prendrem una cançó senzilla com el *Sol solet*
Com que la coneixem bé intentarem fer-ne variacions de tempo, de ritme i de melodia.
 - o La descoberta d'altres SONORITATS
 - Escoltarem atentament els sorolls que estan dins la classe quan estem en silenci. Ara els de fora la classe, els del carrer, els de sota del carrer... obrim l'oida
Quin instrument els podria imitar?
I la veu, ho podria fer?
- Totes aquestes activitats es poden enregistrar i editar amb el programa Audacity. De manera que després podrem fer-ne variacions, posar-hi acompanyament, etc

5.1.5. Propostes TIC

- El curs del programa de formació permanent en TAC és molt interessant per a dominar aquests programes i trobar tot de recursos. És el **D113. Informàtica i educació musical**. El podeu descarregar a:
http://jasper.xtec.net:7451/cdweb/dades/actu/actual_matform/materials/td113/index.htm
- La major part d'aquests programes els podeu descarregar dels materials del curs D113, o bé de les pàgines d'enllaços que es proposen en aquest dossier.

- El més interessant de poder treballar amb l'ordinador no és només l'apropament als mètodes més professionals, si no que ens amplia les nostres possibilitats molt més enllà del nivell que té l'alumnat en els aspectes instrumentals i de llenguatge musical.
- És molt important que les produccions tant individuals com de grup es puguin compartir i comentar.
 - **Propostes amb editors de partitures. Programes: *Music Time*.**
 - Un mètode dels compositors: crearem una partitura amb diverses veus (els podem donar la plantilla feta). A la primera veu podem copiar una melodia coneguda o bé deixar que la inventin. A la resta de veus i depenent de l'edat els ajudarem a trobar uns acords, un baix o una veu paral·lela. També podem jugar amb la pentatònica. Un cop feta aquesta part assignarem diferents instruments a cada veu, i ja tenim l'orquestra muntada!
En cas que ens sembli molt difícil per al nostre alumnat podem donar la plantilla amb la partitura ja feta i que només hagin de fer una part del procés: copiar la melodia, sobre la resta de veus, o bé senzillament assignar els instruments jugant amb els diferents timbres.
 - Vegeu al punt 5.1.3 les propostes per a treballar el dodecafonisme i el serialisme i les activitats proposades a cada peça.
 - **Propostes amb el programa *Super Duper Music Looper 2.0* (versió actual: *Jam Trax*) o bé *Acid Music Studio 7.0*:**
Són dos seqüenciadors de *loops*, l'*Acid* en aquesta versió és programari lliure i el *Super duper* és una versió més infantil de la qual podem descarregar la demo. Ho podem trobar a les següents pàgines:
<http://www.sonycreativesoftware.com/download/trials/musicstudio>
<http://www.sonycreativesoftware.com/jamtrax>
Proveu de jugar-hi són realment divertits i interessants!
 - Tant en l'un com en l'altre, amb diferents nivells de dificultat, podem fer les nostres peces jugant a afegir loops com ens vingui de gust sobre una cançó coneguda. O sobre alguna de les peces del concert.
 - Enregistrarem alguna paraula, o frase curta que ens sembli curiosa i la convertirem en un loop. A continuació en farem variacions de tempo, de timbre, ...
 - Utilitzarem els loops creats per a introduir-los en els arxius que porta incorporats el programa.
 - Té moltíssimes possibilitats i aprendre a utilitzar-los és realment interessant i engrescador per l'alumnat i per nosaltres.
 - **Propostes amb el programa *Punto i tono*:**
És un interpretador que ens donarà una altra possibilitat de fer música i relaciona-la amb d'altres arts. Ens convertirà els nostres dibuixos o alguna imatge triada en música.
 - Familiaritzar-nos amb les possibilitats i les instruccions del programa.
 - Començar el dibuix mentre escolten, completar-lo i fer-lo sonar.
 - Importar l'arxiu midi d'alguna peça i afegir-hi, dibuixant, la nostra creació.

- Importar un dibuix o una foto de la lluna, per exemple. I veure com sona.
- **Propostes amb el programa *Hyperscore***
És semblant al *Punto y tono*, però és més intuïtiu. Ens pot anar molt bé per alumnat amb dificultats d'aprenentatge. És un programa que s'ha utilitzat en persones amb paràlisi cerebral. I no només per aquest alumnat si no per a tots.
El podeu descarregar a: <http://www.hyperscore.com/>
- **Propostes amb programes relacionats amb la imatge com: *Power Point, Windows Media Movie, etc.***
Ens permetran posar imatges a la música o a la inversa:
 - Amb el ***Windows Media Movie*** podrem fer o importar un petit video i posar-li la música que ens sembli més adequada. Per practicar: <http://www.xtec.net/~cmiro12/wq/m3/indexwq.htm>
 - Amb el ***Power Point*** o amb el ***FotoAngelo*** podem fer una presentació de dibuixos o fotografies sobre una peça concreta i després afegir-hi la música.
- **Propostes amb el programa *Audacity***
Totes les activitats de la veu es poden enregistrar i editar amb el programa Audacity. De manera que després podrem fer-ne variacions, posar-hi acompanyament, i fer diferents activitats d'edició de so.
- **Propostes amb el bloc de l'escola**
També fóra interessant utilitzar el bloc o la pàgina web de l'escola per a fer arribar a les famílies informació sobre l'activitat: el lloc, el tipus de concert, el treball que es fa a l'escola, imatges,... I si en sabem molt penjar els nostres arxius sonors, etc

5.1.6. L'escenografia i la il·luminació

L'element escenogràfic central és un llit de grans dimensions, al costat del qual les figures dels músics queden empetitides, com si fossin nens. S'ha escollit el llit com a element principal seguint la temàtica del concert, al voltant del món de la nit i la lluna. Al cap i a la fi, el llit és on els nostres músics, vestits de pierrot, es posen a somiar, com quan anem al llit a dormir. És com si a bord d'aquest llit amb rodes, els intèrprets poguessin volar i viatjar de la mateixa manera que volem i viatgem en els nostres somnis.

També és molt important per a l'espectacle el disseny d'il·luminació. Seguint amb la temàtica lunar del concert, hem volgut jugar contínuament amb les figures rodones. Així per exemple, a la paret del fons de l'escenari s'il·luminen grans cercles, com si fossin llunes plenes. Igualment tot el llenguatge de llums de l'espectacle està fet de rodones. Com per exemple el focus que dibuixa a terra un cercle de llum al centre de l'escenari i dins del qual la cantant corre a refugiar-se sempre que s'encén. Aquests focus que dibuixen cercles a terra són molt propis del circ i del cabaret, dos móns que han servit d'inspiració en la creació de l'espectacle.

5.1.6. Altres propostes

Hi ha altres aspectes relacionats amb el tema, tot i que no tan directament, que ens poden interessar. Com la relació entre música i matemàtica, sabeu que trobem la sèrie de Fibonacci a l'obra de Bela Bartok? O els palíndroms de Bach, els seus cànons "crancquitzants"?

- Les relacions entre la matemàtica i la música. El dossier "Matemàtiques i Música" fa un tractament molt interessant del tema. Per a amants de les matemàtiques, això sí!
- Palíndroms musicals. Als enllaços trobareu una pàgina web molt bona sobre els enigmes musicals de Bach, Hindemith, ...
- Trobareu els enllaços a l'apartat 10 d'aquest dossier.

5.2 Per obres i compositors

Concertino (Leos Janacek)

- Veure i escoltar aquesta peça.
 - És molt important escoltar la força rítmica tant expressiva d'aquesta peça, i veure com la toquen els músics, com s'hi aboquen amb tot el cos.
 - Entendre el vocabulari dels quatre moviments.
 - Observar la formació instrumental.
- Deixem que escoltin mentre es mouen lliurement i analitzem el tipus de moviment que ens indueix a fer aquesta música.

Marxa del soldat de *La història d'un soldat* (Igor Stravinsky)

- Visionat d'algun fragment del DVD que us proposem al darrer apartat del dossier. Podem veure la primera part: la marxa del soldat i el primer contacte amb el dimoni. Sencer es pot fer llarg, tot i que els alumnes més grans ho demanen.
- Explicació del conte en què es basa aquest ballet (vegeu l'apartat 7 de *Compositors i obres*). També podem representar-ne alguna part mentre escoltem la música.
- La veu recitada: ens fixarem en l'ús de la veu, que no canta si no que fa una narració ritmada.
- El ritme:
 - "Marxarem" per l'aula mentre escoltem la peça.
 - Direm els noms dels companys amb el ritme mentre caminem o els picarem.

Bonsai sobre la lluna (Feliu Gasull)

- De moment no podem escoltar la peça a l'escola amb els nostres alumnes, però sí que podem parlar-los de l'autor, fer l'audició d'alguna de les seves peces. Per exemple alguna de les cançons de "La tonalitat de l'infinit" (concert de *Cantània* de la temporada 2000-2001) amb els poemes de l'Enric Casasses. I explicar-los la feina dels compositors actuals catalans.
- Podem treballar la variació com a fet compositiu.

🎵 **Cançó de la lluna de *Rusalka* (Antonin Dvorak)**

- Els recordarem el conte clàssic i podem treballar també l'extens i interessant repertori de contes de Catalunya sobre les dones d'aigua. Les Rondalles Mallorquines també en són un recull deliciós.
- La veu: és veu cantada i per tant podem treballar tots els aspectes que s'hi relacionen:
 - Tècnica vocal. Respiració. Posició.
 - L'Extensió de cada veu.
 - L'Expressió.
- L'òpera. Com que aquesta peça pertany a l'òpera *Rusalka*, podem aprofitar per treballar continguts que s'hi relacionin: la classificació de les veus, l'ària, etc

🎵 **Schliesse mir die Augen beide (Tanca'm els ulls) (Alban Berg)**

- Audició de les dues versions del mateix Berg (vegeu l'apartat 4. Guia del concert) i comparació: romanticisme i dodecafonisme.
- La veu: comparació de l'ús de la veu en cada versió.
- El gest, tal i com farem al concert podem assignar un gest per a cada frase de la cançó i utilitzar-los a les dues versions, així els serà més fàcil relacionar-les.

🎵 **Variacions a la Bartok, a partir d'un tema del quartet "La broma" de Haydn (Elisenda Carrasco)**

- Aquesta peça per a violoncel, violí i piano ens permet treballar alguns aspectes d'aquests instruments. N'observarem les entrades, qui dirigeix a qui, qui fa de solista, com s'acompanyen.
- Una formació musical clàssica: el quartet. L'obra original és per a quartet de corda: dos violins, una viola i un violoncel. És interessant escoltar alguna versió original treballant-ne les diferències amb la del *Pierrot a la lluna*.

🎵 **Pierrot (Claude Debussy)**

- Aquesta peça per a veu i piano ens permet començar a treballar alguns aspectes de la veu. N'observarem:
 - La bellesa de la melodia
 - L'expressivitat i la força de la veu cantada, quins recursos utilitza la cantant.
 - Perquè puguin copsar tot això hi ha d'haver una preparació que permeti escoltar la veu lírica sense l'element sorpresa. Si no ho preparem abans pot induir a riure perquè se'ls fa molt estrany.
- També treballarem la lletra i els ajudarem a seguir-la en francès mentre l'escolten.

🎵 **Nuit d'étoiles (Claude Debussy)**

- Magnífica cançó post-romàntica. Escoltem-la i fem el mateix exercici amb la lletra.
- Mirem d'intuir el món il·luminat pels estels i fem que el plasmin en produccions plàstiques.

🎵 **Serenade del *Pierrot Lunaire* (Arnold Schönberg)**

- Breu situació de la figura de Pierrot: qui és i què hi fa en aquest concert.
- Podem llegir els poemes i buscar interpretacions, la lletra és difícil per tant haurem de valorar molt bé si la podem treballar amb el nostre alumnat.

- El tractament de la veu (veu parlada i veu recitada). Tots aquells aspectes que s'han proposat per al treball de la veu són aplicables a aquestes peces.
- Experimentem amb la veu. Podem observar què ens sembla que expressa la cantant amb la veu, quins sentiments ens fa tenir. En grup decidirem què volem dir amb les nostres veus, quins sentiments o impressions volem expressar i com ens sembla que ho hem de fer. Si fem l'enregistrament amb el programa Audacity podrem posar-hi una base instrumental, o fer l'enregistrament sobre alguna música que ens sembli adient, i després escoltar l'obra de cada grup.

La nit dels ocells. Homenatge a Olivier Messiaen (Elisenda Carrasco)

- Al concert sentirem també els ocells de La primavera de les Quatre estacions de Vivaldi. Podem recordar aquesta audició, segurament coneguda per l'alumnat, que ens ajudarà a recórrer el camí entre ambdues èpoques.
- Altres artistes en utilitzar les veus dels ocells han estat els poetes. Podem llegir algun dels poemes del Celdoni Fonoll que combina amb els enregistraments de veus d'ocell (podeu trobar la referència a la bibliografia). Amb el programa Audacity podem enregistrar una lectura del que més ens agradi i afegir-hi música, potser la de Messiaen.
- Escoltar els ocells de Messiaen i intentar reconèixer-ne algun. Assignar un gest o un dibuix a cada ocell musical i jugar a veure si els reconeixem. Quins instruments corresponen a cada un.
- Amb el programa Music time podem intentar crear els nostres ocells: cada grup pot reproduir la veu de l'ocell que més li agradi dels que haurem escoltat.
 - o Fem un obstinat (de 2 a 4 compassos) amb el ritme que més ens sembli que s'apropa al del ocell.
 - o Transportem aquest ritme a l'alçada que ens agradi més.
 - o Li donem el timbre que més s'assembli a l'ocell.
 - o Podem ajuntar-los tots en un sol arxiu o fer sonar diversos ordinadors alhora, tindrem un bosc d'ocells.
 - o Aquí en teniu un exemple molt senzill fet per alumnat de cicle superior: <http://www.xtec.net/~mfiguere/enllacos.htm>

Invenció en dues veus (*sintetitzador*) (Bach / Wendy Carlos)

- Escoltem bé quines variacions introdueix la Wendy Carlos respecte l'obra de Bach. Fem l'audició de les dues peces i descobrim com varia el ritme, el timbre, la melodia, ...
- En el programa Acid Xpress hi trobarem una demo amb un loop de Bach, podem intentar fer la nostra pròpia composició prenent com a base aquest loop. Sempre queda bé!
- Amb el programa Music Time podem fer variacions de tempo i de timbre molt fàcilment. Provem-ho: importeu un fitxer midi de qualsevol Fuga de Bach, obriu-lo des del Music Time i varieu el tempo per grups de compassos, fem-lo sonar.
- Veure la pel·lícula Tron, banda sonora de Wendy Carlos, pot ser una bona manera d'apropar-nos a aquesta compositora.

Blue moon (*solo de saxo*) (R. Rodgers)

- Un solo de saxo que ens transportarà a la música del cinema i del teatre musical. És un pas important cap a un tipus de música més popular, que coneixem millor i que ben segur els agradarà.

- Podem escoltar, veure i ballar, altres peces de Rodgers. Dels molts musicals que va fer segur que n'hi ha uns quants que ens agraden (vegeu l'apartat 7).
- També podem escoltar altres versions de Blue Moon, com la de l'Elvis Presley.
- Podem treballar la pulsació i el contratemps.
 - o Escoltar-la i acompanyar la pulsació amb percussió corporal, clicant els dits per exemple cada dues pulsacions (1-3) i portant amb el peu la segona i la quarta (2-4).
 - o També podem fer dos grups un porta la pulsació i l'altre entra a contratemps.
 - o Aquestes activitats són gratificants perquè sonen bé i ens fan sentir dins de l'obra.

Cançó d'Alabama de Mahagonny (Kurt Weill)

- Si bé la lletra original segurament no és adequada per la canalla, la versió que n'ha fet en Marc Rossich, director d'escena del concert, sí que la podrem cantar.
- Per tal de familiaritzar-nos amb la música podem fer-ne una coreografia senzilla. Demanarem que improvisin els moviments lliurement i muntarem la coreografia amb els moviments més adequats o triats per ells.
- Per a nosaltres sí que pot ser molt interessant veure Mahagonny, és difícil però se'n troba algun enregistrament en DVD (apartat 10).

Txaikovski (Kurt Weill)

- Només que l'escoltin una vegada els encantarà. Costa de trobar el CD o el DVD, però és fàcil tenir-ne alguna versió en mp3 d'internet.
- Podem fer la nostra pròpia llista de compositors, noms de la classe, qualsevol llista amb paraules d'una sonoritat que ens interessi.
- L'enregistrarem amb l'Audacity i l'acompanyarem amb música o no.
- També podem crear un acompanyament amb els loops del programa Acid Music Studio.

Cantilena de les Bacchianas Brasileiras Num 5 (Heitor Villa-Lobos)

- Mentre escoltem ens gronxarem amb els ulls tancats acompanyant la melodia que fa el violoncel.
- Si podem els farem escoltar la versió recomanada (apartat 10) cantada per la Victòria dels Àngels, que dobla d'una manera quasi "amorosa" la melodia.
- Molt fluixet picarem el pizzicato que fa l'acompanyament i el relacionarem amb Bach, tot explicant el nom de la peça.

Milonga de la Anunciación de Maria de Buenos Aires (Astor Piazzolla)

- Descobrir l'acordió i el bandoneó pot ser una de les estratègies per a treballar aquesta peça.
- Observarem el diàleg entre el violí, l'acordió i la veu com a excusa per a l'audició.
- Amb diversos instruments de petita percussió portarem el ritme, com que és ràpid i sincopat haurem de tenir en compte repartir per grups segons la capacitat de cada alumne, des dels shaker (ous) o maraques que sonin poc, a les congues, panderos tocats amb les dues mans, o les caixes. Alternarem els grups.
- També és una peça per al moviment, seguint la veu del violí i movent-nos lliurement.

- Es pot treballar la pulsació i el contratemps de manera semblant a la proposada per a Blue Moon.

🎵 **Concert per a violí / Coral “Es ist genug” (Alban Berg / Bach)**

- És difícil que els nens i nenes reconeixin els recursos que utilitza Berg, però sí que els hi podem explicar per a donar més interès a aquest concert que, segurament, els costarà d'entendre. És important que n'escoltin algun petit fragment diverses vegades. El més adequat pot ser justament el que sentiran o hauran sentit al concert, l'explosió de l'orquestra que acaba amb el coral.
- Aquesta peça pot ser molt adequada per a fer alguna activitat amb el Puncto y Tono, o amb l'Hyperscore. Escoltar amb els ulls tancats, dibuixar en una segona audició i passar a l'ordinador.
- El motiu BACH. Podem treballar aquesta tècnica amb les lletres del nom dels nens i nenes. Podem fer-los sonar, combinar-los, ...Motiu que apareix al concert de Berg a l'estil de BACH: *A, B bemoll, B natural, F* (A, B, H, F) d'Alban Berg i Hanna Fuchs-Robettin (A. B. and H. F).

🎵 **La lluna, la pruna (Agustí Charles)**

- Pel que fa a la peça de l'Agustí Charles ha de ser una sorpresa del concert que ens farà participar a tots.
- Podem parlar-los de l'autor, fer l'audició d'alguna de les seves peces.
- Visitar la pàgina web de l'Agustí Charles ens donarà una idea de proximitat i ens ajudarà a descobrir-lo.

6. Vocabulari i glossari

Podem ampliar tots els conceptes amb la bibliografia i els enllaços a pàgines web que trobareu al final del dossier.

⇒ **Bandoneó:**

Aeròfon de manxa, parent de l'acordió, de forma rectangular i secció quadrada. Té un timbre particular. És molt popular a l'Argentina per la seva vinculació amb el tango.

⇒ **Con moto:**

Expressió, normalment associada a indicacions de *tempo* (*allegro con moto, andante con moto*, etc.) que prescriu un caràcter més mogut (literalment vol dir 'amb moviment') afegit al *tempo* indicat. (extret de la GEM)

⇒ **Expressionisme**

El terme "expressionisme" es pot utilitzar en dos sentits:

- Per referir-se a la tendència d'alguns artistes, en qualsevol període de la història, a distorsionar i exagerar deliberadament les formes per tal de posar èmfasi en els continguts.
- Per referir-se al moviment artístic sorgit a Alemanya a principis del segle XX al mateix temps que el fauisme francès. S'entén com una accentuació o deformació de la realitat per a aconseguir expressar l'interior de l'ésser humà, i es va manifestar com una reacció parcial a l'impressionisme. L'important és transmetre el sentiment i la subjectivitat.

Potencien l'impacte emocional a l'espectador a través del color, les formes retorçades i la composició agressiva.

⇒ Loop, obstinat o riff?

Els tres termes expressen la repetició d'un fragment musical.

Loop s'utilitza en la música moderna (*dance, techno...*) El terme és molt emprat quan es fa música per ordinador amb un seqüenciador i també es coneix com a bucle.

Obstinat és més freqüent en la música clàssica o seriosa.

Riff és el terme emprat en la música pop rock.

Si en vols escoltar exemples: <http://www.edu365.cat/eso/faqs/musica/loop.htm>

⇒ Motiu BACH:

En música, el Motiu BACH és la seqüència de les notes si bemoll, la, do i si natural: en notació alemanya *B, A, C, H*.

Aquest motiu de quatre notes ha estat utilitzat per nombrosos compositors, com a homenatge a Johann Sebastian Bach. La possibilitat de poder lletrejar el cognom *Bach* d'aquesta forma, i, per tant, fer una melodia, és perquè en alemany per qüestions de tradició la *B* indica un *si bemoll*, mentre que la *H* significa *si natural*.

Notació alemanya:

A= La B= Si b C= Do D= Re E= Mi F= Fa G= Sol H= Si

⇒ Música electrònica:

La Música electrònica va aparèixer als anys 50, però durant molt temps va tenir un caràcter experimental i "seriós", com ho reflexen les obres de LUCYBO, Karlheinz Stockhausen, Pierre Boulez, Pierre Schaeffer.

A la fi dels anys 60, les primeres bandes de rock (Pink Floyd, Tangerine Dream) van incorporar efectes i instruments electrònics en els seus temes. A partir dels anys 80 va tenir gran influència al EUA on neixen diferents estils: House, Disco, Techno, Acid, etc. Als anys 90, la música electrònica va conquerir pràcticament tot el món i es van incorporar elements nous de tot arreu.

Avui en dia la major part de la música "popular" es fa de la mà sobretot dels Djs i dels productors. Mentre que seguim tenint compositors de la branca més culta com Wendy Carlos.

⇒ Neoclassicisme

El moviment neoclàssic va sorgir en la música al voltant del 1920 i es va estendre a l'obra de nombrosos compositors fins al començament dels anys cinquanta.

La música "cultura" del segle XX es caracteritza per l'aparició d'un conjunt de tendències d'avantguarda que intenten renovar el llenguatge musical i dotar-lo de nous mitjans d'expressió. Una bona part d'aquestes tendències apareixen pel desig de trobar sistemes d'organització dels sons que superin la tonalitat. El llenguatge tonal, utilitzat a la música culta europea des del segle XVII fins al segle XIX, és qüestionat al segle XX per molts compositors, que ja no el troben adequat per a les seves obres.

Sense arribar al trencament radical com alguns dels corrents sorgits posteriorment, alguns compositors van crear estils musicals personals i innovadors. Foren titllats d'avantguardistes. Però avui veiem que, malgrat les innovacions, les seves obres estan lligades en certa mesura a la tradició musical dels segles anteriors i al llenguatge de la tonalitat.

Aquests compositors pertanyen a la tendència Neoclàssica: Igor Stravinsky, Sergej Prokofiev i Dmitri Shostakovich, Darius Milhaud i Francis Poulenc, Benjamin Briten, Paul Hindemith, Carl Orff i Kurt Weill.

⇒ **Pierrot**

En Pierrot és un personatge que neix a la *Commedia dell'Arte*, és en *Pulcinella* o en *Pedrolino*, un dels *zanni*, amb un cert punt de malícia i d'astúcia. Quan passa a França es transforma en *Pierrot*, l'enamorat de la lluna, romàntic i, un cert punt nostàlgic. Vestit amb les seves amples robes blanques i el seu barret.

⇒ **Pizzicato Bartok:**

- Bela Bartók inventà un tipus de pizzicato (anomenat 'pizzicato Bartók') que consisteix a polsar la corda des de dalt —no lateralment— tot obligant-la a rebotre contra el batedor, cosa que crea un efecte sonor de particular interès.
- Slap bass:
És un efecte produït al contrabaix per mitjà d'una variant de *pizzicato*, la qual consisteix a exagerar l'acció de tensor la corda, de manera que en alliberar-la aquesta percudeixi el batedor. D'aquesta manera, un so percussiu indeterminat sona acompanyant la nota produïda per la pròpia vibració de la corda. És un recurs equivalent al *pizzicato Bartók*, fou utilitzat durant la primera època del *jazz* per contrabaixistes com John Lindsay i Pops Foster. S'utilitza el mateix recurs amb el baix elèctric.

⇒ **Segona escola de Viena:**

S'anomena "*Segona escola de Viena*" en comparació a la primera, formada per Haydn, Mozart i Beethoven a finals del S. XVIII. Fou creada i formada per Schönberg, Berg i Webern.

⇒ **Sprechgesang/ sprechstimme**

Sprechgesang i *sprechstimme* (de l'alemany "cant parlat" i "veu parlada") són termes musicals emprats per referir-se a una tècnica vocal entre el parlar i el cantar. *Sprechgesang* és un estil de recitació a mig camí entre la declamació parlada i el cant. És emprat sobretot per Schönberg al seu "*Pierrot Lunaire*" i per Berg a "*Wozzeck*". D'altres obres també l'han utilitzat, com el mateix Kurt Weill a la seva "*Òpera de tres rals*".

⇒ **Sintetitzador**

El **sintetitzador** és un instrument musical electrònic, molt utilitzat a partir de l'últim terç del segle XX, el so es produeix per variacions de voltatge, en els models analògics, i d'altres tècniques com el mostreig o la modulació de freqüència en els models digitals. Des de finals del segle XIX s'havien construït diversos aparells per produir so per mitjans elèctrics i electrònics, alguns cops utilitzats en la música culta d'avantguarda en combinació amb instruments tradicionals (per exemple, el Theremin, el Trautonium o les Ones Martenot). Però no va ser fins a finals dels 60 quan, gràcies a l'abaratiment de la producció de components electrònics i al treball d'enginyers com Moog o Buchla, que el sintetitzador prengué la forma definitiva i s'incorporà a la música popular.

⇒ Tonalitat i Atonalisme:

En el sistema tonal, en el qual es basa quasi de forma exclusiva tota la música del 1600 al 1900, hi ha un so que actua com a centre d'atracció de tota l'obra, encara que es pugui canviar de centre tonal diverses vegades (modulacions).

El principi de l'atonalisme consisteix en què cap so exerceix atracció sobre els altres i no estan jerarquitjats. Diversos compositors cerquen abandonar la tonalitat vers un atonalisme lliure.

La recerca d'un sistema que substitueixi l'anterior i sistematitzi l'atonalisme lliure porta a Schönberg i els seus deixebles Berg i Webern al dodecafonisme.

⇒ Dodecafonisme:

Significa música de dotze tons. És una forma de música atonal, amb un sistema de composició en el qual les dotze notes de l'escala cromàtica són tractades com equivalents, és a dir que estan subjectes a una relació ordenada que no estableix jerarquia entre elles. S'utilitza una sèrie de dotze notes o menys, el compositor en decideix l'ordre en què apareixen amb l'única norma de què no se'n repeteixi cap fins que la sèrie torni a començar.

Schönberg va establir quatre posicions bàsiques per a una sèrie:

- P: la sèrie fonamental.
- R: la retrogradació: la sèrie fonamental disposada en ordre retrògrad.
- I: la inversió: invertir la direcció dels intervals fent ascendents els descendents i a la inversa.
- RI: la inversió retrògrada: es realitza una retrogradació de la inversió.

⇒ Serialisme

La música serial és un dels avenços més radicals del segle XX. El sistema dodecafònic es va ampliar al incorporar la serialització de la durada i del ritme, entre altres elements. En el serialisme parcial s'utilitzen menys de dotze notes i en el serialisme total totes. Una de les millors introduccions al serialisme és el *Concert per a violí*, d'Alban Berg.

7. Compositors i obres

Podeu trobar més informació de cada compositor, de les obres, les lletres completes, i d'altres aspectes a l'apartat d'enllaços i de bibliografia.

1) JOHANN SEBASTIAN BACH (Eisenach, 1685 – Leipzig, 1750)

Fou un organista i compositor alemany de música barroca, membre d'una família amb uns 120 músics!

La seva obra es considera com el cim de la música barroca i una de les màximes expressions de la música universal, no tan sols per la seva profunditat intel·lectual, la seva perfecció tècnica i la seva bellesa artística, sinó també per la síntesi dels diversos estils de la seva època, del passat i per la seva incomparable extensió. Bach és la font d'inspiració per als posteriors compositors i músics des de Mozart i Beethoven, passant per Brahms i Schönberg fins als nostres temps.

És interessant endinsar-nos en la relació entre l'obra de BACH i la matemàtica. Així com

en molts dels seus enigmes i paradoxes musicals. Són recursos que inspiren molts compositors contemporanis.

Algunes de les obres del “Pierrot a la lluna” tenen relació directa amb aquest gran compositor: *Concert per a violí* d’Alban Berg, les *Bachianes Brasileres* d’Heitor Villalobos i *Invenció en dues veus* de Wendy Carlos.

CORAL “ES IST GENUG”

1. Choral

O Ewigkeit, du Donnerwort,
O Schwert, das durch die Seele bohrt,
O Anfang sonder Ende!
O Ewigkeit, Zeit ohne Zeit,
Ich weiß vor großer Traurigkeit
Nicht, wo ich mich hinwende.
Mein ganz erschrocknes Herze bebt
Daß mir die Zung am Gaumen klebt.

1. Cor

Oh eternitat, terrible paraula!
Oh espasa, que travesses l’ànima!
Oh principi sens fi!
Oh eternitat, temps sense temps!
Davant tan gran tristesa
no sé pas on dirigir-me.
Mon atemorit cor tremola
I queda atrapada la llengua al paladar.

2) BELA BARTOK (Nagyszenmiklós- Hongria, avui Sinnicolua Mare, actual Rumania, 1881-Nueva York, 1945)

Compositor hongarès. Bela Bartok és una de les figures imprescindibles en què es fonamenta la música contemporània.

Fill de mestres. Primer es decantà per la interpretació pianística, però aviat els seus interessos es van inclinar cap a la composició musical.

Juntament amb Zoltan Kodaly va estudiar el folklore hongarès de manera apassionada i en feu un gran recull. La seva influència en la seva pròpia obra és molt important, i es converteix en una de les principals característiques del seu estil que li permet desvincular-se de la tradició romàntica. També se sent atret pels folklores eslovac, romanès, turc i àrab. Encara que tingui aquestes arrels la seva música és absolutament original encara que a vegades utilitzés els recursos del neoclassicisme i el dodecafonisme.

3) ALBAN MARIA JOHANNES BERG (Austria, 1885 – 1935)

Fou alumne, amic i company d’Arnold Schönberg, el 1904 començà a estudiar amb ell. La relació entre mestre i alumne molt aviat es va convertir en una amistat que duraria tota la vida. L’arribada d’Anton Webern, deixeble també de Schönberg, fou l’origen del que s’anomenaria

"Segona escola de Viena" en comparació a la primera, formada per Haydn, Mozart i Beethoven a finals del S. XVIII.

Les seves primeres obres són post romàntiques. A partir del 1914 escriu música utilitzant el dodecafonisme i l'atonalitat. La seva estètica és expressionista amb llunyanes ressonàncies romàntiques.

L'òpera *Wozzeck* (1917-21) és la seva primera gran obra reconeguda.

SCHLIESSE MIR DIE AUGEN BELDE

Poema de Theodor Storm (Husum, 1817 – Hademarschen, 1888)

Música d'Alban Berg: primera versió 1900 - segona versió 1925

Schließe mir die Augen beide Mit den lieben Händen zu! Geht doch alles, was ich leide, Unter deiner Hand zur Ruh. Und wie leise sich der Schmerz Well um Welle schlafen leget, Wie der letzte Schlag sich reget, Füllest du mein ganzes Herz.	Tanca'm els ulls amb les mans, perquè tots els meus mals s'apaguen sota la teva mà. I mentre les penes, ona a ona, s'adormen, fins al darrer batec, el cor m'omple de joia.
--	---

Heus aquí l'estructura de sèries dodecafòniques que feu servir Alban Berg en aquesta obra:

Schlies-se mir die Au-gen bei-de	mit den lie-ben Han-den zu;
1-P(5): 5 4 0 9 7 2 8 1	3 6 10 11 5 4 0
geht doch al-les was ich lei-de,	un-ter dei-ner Hand zur Ruh.
9 7 2 8 1 3 6 10	11 5 4 0 9 7 2
Und wie lei-se sich der Schmerz	Well um Wel-le schla-fen le-get
2-P(5): 8 1 3 6 10 11 5	4 0 9 7 2 8 1 3
wie der letz-te Schlag sich re-get,	ful-lest du mein gan-zes Herz.
6 10 11 5 4 0 9 7	2 8 1 3 6 10 11

CONCERT PER A VIOLÍ I ORQUESTRA "A la memòria d'un àngel"

Extret del blog: <http://jordicos.blogspot.com/2006/06/ltima-frontera.html>

El Concert per a violí, d'Alban Berg fou compost a la memòria de la filla d'Alma Mahler, - Manon Gropius-

El sistema dodecafònic ideat per Schönberg, mestre de Berg, sembla a primer cop d'ull una apologia de la democràcia. Cap nota no domina sobre les altres, sinó que el compositor crea una sèrie -ordenant al seu gust les dotzes notes de l'escala cromàtica- que constituirà el fil conductor de tota l'obra. Berg idearà per al concert de violí una sèrie d'una fragilitat esfereïdora. La fragilitat de Manon. Fixeu-vos en les quatre notes finals, perquè la seva missió no és només fer guix per a completar l'escala cromàtica: tenen una justificació molt ref(v)erencial, i que ens serà revelada en el capvespre del concert. Una sèrie en la frontera entre la tonalitat i la seva absència. A les acaballes del concert, l'acceptació del destí. Les quatre darreres notes de la seqüència original de Berg són les quatre primeres notes d'un cant a l'eternitat, el coral compost per Bach *Es ist genug, so nimm, Herr, meinem Geist*. Mal traduït: *Ja n'hi ha prou, per tant, Senyor, pren el meu esperit*. Una ref(v)erència al mestre. Escolteu el tema cantat pel violí solista, amb el coixí

harmònic de la seqüència de Berg, i, després, en el so de vidre transparent dels clarinets -una imitació del registre aflautat de l'orgue- amb l'harmonització original de Bach. Una frontera entre el passat i el futur.

Des que Bach va utilitzar un motiu sonor basat en les inicials d'un nom (el seu), altres compositors l'han utilitzat com a recurs en fugues o d'altres obres contrapuntístiques complexes.

Motiu que apareix al concert de Berg a l'estil de BACH: *A, B bemoll, B natural, F* (A, B, H, F) d'Alban Berg i Hanna Fuchs-Robettin (A. B. and H. F).

4) WENDY CARLOS (Rhode Island, Estats Units, 1939)

És compositora de música electrònica i una de les primeres intèrprets famoses d'aquest tipus de música que utilitza sintetitzadors.

Estudià física i música, i va ser pionera en l'ús del sintetitzador Moog.

El seu primer disc *Switched-On Bach* és dels primers àlbums en usar el sintetitzador com a substitut de l'orquestra.

Els seus primers treballs contenen realitzacions electròniques d'obres de Bach, Monteverdi, Scarlatti i Haendel. Més endavant i amb sintetitzadors molt més perfeccionats la seva obra pren més dimensió amb obres de Beethoven, Rossini, Purcell, Tchaikovsky, Wagner, i fins i tot, dels Beatles.

Al 1972 fa part de la banda sonora de *A Clockwork Orange* (*La taronja mecànica*).

Els mitjans tècnics cada cop més perfeccionats li permeten remesclar obres per a fer-ne versions millors, com els Branderburguesos de Bach, i obtenir sons cada cop més perfectes.

Al 1982 compon la partitura de la pel·lícula *Tron*, hi incorpora orquestra, cors, música d'orgue i sintetitzadors tant analògics com digitals.

INVENCIÓ EN DUES VEUS (SINTETITZADOR) (BACH / WENDY CARLOS)

És una versió del tema de Bach arranjat per a sintetitzadors per Wendy Carlos a les darreries dels setanta. Wendy Carlos tradueix al món del sintetitzador obres mestres del barroc.

La peça és del CD *Switched-On Bach* (teniu la referència del CD al final del dossier).

5) AGUSTÍ CHARLES (Manresa, 1960)

Realitza els seus estudis musicals als conservatoris de Manresa, Barcelona, Badalona i Liceu. Posteriorment treballa amb Àngel Soler, a més a més de realitzar estudis pedagògics per a nens, de piano-jazz, etc.

Les seves obres han estat premiades en més d'una quarantena de concursos nacionals i internacionals. També ha rebut encàrrecs de moltes institucions i dels intèrprets més importants del nostre país, essent la seva música interpretada per tot el món.

Recentment ha obtingut el premi de l'Associació d'Orquestres Simfòniques d'Espanya (AEOS) amb la seva obra *Seven Looks*, que serà interpretada per tot el país en les temporades 2004 a 2006. Participa a la Fira del Llibre de Frankfurt 2007 al Festival d'Òpera de Butxaca a Darmstadt amb l'òpera *La Cuzzoni* amb música d'Agustí Charles i llibret de Marc Rossich.

Actualment és professor de l'ESMUC.

VARIACIO DE LA LLUNA LA PRUNA

L'Agustí Charles ens explica la seva peça:

“La peça es basa en la cançó popular *La lluna, la pruna*, i es tracta de la peça que conclourà el concert. Es per aquesta raó que és molt participativa, pel públic (pares-,avis, etc..) i els nens i nenes.

De fet, les criatures canten coses molt fàcils, només la primera part de la cançó: *la lluna, la pruna, vestida de dol, son pare la crida, la mare no vol*. A més canten contestant a la veu, que es troba a l'escenari, amb la paraula *lluna*, i l'interval propi de la cançó, a més a més de cridar: - Lluna!, que de fet és el crit amb que conclou l'acte.

Aquesta és la participació del públic. La veu solista ja els va conduint per que pugin entrar fàcilment en el lloc adequat, i es pot preparar perfectament a l'escola abans del concert.

Tot això es fa sobre una base musical múltiple:

Per una banda, la peça comença imitant el fragment de *Nacht* del *Pierrot Lunaire* de Schönberg, que curiosament també fa servir el mateix interval de la nostra “Lluna”, però en un sentit més tètric i dramàtic. La veu principal, de fet, canta la cançó popular una vegada amb aquest estil, que hi contrasta enormement, alhora que en sembla una exagerada dramatització.

En segon lloc, a aquest joc s'hi afegeix que, quan els nens i el públic canten *la lluna*, l'acompanyament es torna un tango a l'estil de Piazzola, el que fa que sigui tot esbojarrat i divertit alhora.

De fet, aquests estils ja formen part de la música anterior, aquí es donen la mà amb la nostra cançó popular, tot i mostrant que tota la música pot ser nova, només cal veure-la amb altres ulls.

Tot plegat vol ésser una manera de veure que les coses serioses, a vegades poden fer riure igual que el que ja és divertit, i que la música contemporània no és un os, sinó que només cal veure-la d'una altra manera.”

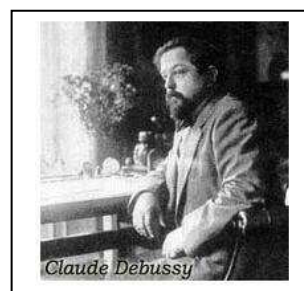
6) CLAUDE DEBUSSY (Saint-Germain-en-Laye, 1862 — París 1918)

Aviat es revelà el com una de les grans promeses de la composició francesa. La darrera aparició del compositor en públic fou en un concert l'any 1917.

La creació musical de Debussy aparegué en un París que era, al final del segle XIX, el centre cultural d'Europa, un autèntic bullidor d'idees on aparegueren els poetes simbolistes Paul Verlaine, Stéphane Mallarmé i Arthur Rimbaud. L'època de la pintura impressionista s'exhauria en les obres dels postimpressionistes Paul Gauguin, Paul Cézanne i Georges Seurat, i la pintura simbolista de Gustave Moreau apareixia plena de significats críptics.

En el terreny musical, les idees wagnerianes ja havien trobat ressò. Un altre grup de compositors cercava l'elaboració d'un llenguatge musical pròpiament francès, en una estètica decadent i modernista, com es palesa en les obres d'E. Chabrier, G. Fauré i, en certa mesura, de C. Saint-Saëns. Aquest és el marc cultural en el qual cal inscriure l'obra de Debussy, un entorn culturalment actiu però complex.

El seu estil mostra la necessitat de cercar la sinceritat en la música francesa, en lloc de refugiar-se en còpies d'estils aliens. No obstant això, la utilització de recursos provinents de músiques orientals i escales i ritmes hispànics no representà una

apropiació sinó un enriquiment que, sense adonar-se'n, obeïa a una tendència estètica de la seva pròpia època.

Des del punt de vista de la tècnica, allí on renovà de forma més decisiva el llenguatge fou en l'harmonia, l'orquestració i la concepció dels vincles entre paraula i música.

La cançó. L'ambient simbolista començà a ser-hi present i, alhora, les renovacions harmòniques i melòdiques mostraven l'originalitat del compositor. Una de les preocupacions de Debussy, palpable també en el cant, era la sonoritat. Buscava un so 'llunyà', o sonoritats de sordina al piano.

PIERROT

Entre el 1880 i el 1892 compongué una sèrie d'obres per a veu i piano: *Quatre chansons de jeunesse (Pantomime, Apparition, Clair de lune i Pierrot)*, que s'emmarquen dins de l'obra *Fêtes galantes*, basada en poemes de Verlaine i d'altres. Es considera una obra d'orientació classicitzant.

<p>Le bon Pierrot, que la foule contemple, ayant fini les nocces d'Arlequin, suit en songeant le boulevard du Temple. Une fillette au souple casaquin en vain l'agace de son oeil coquin; et cependant mystérieuse et lisse faisant de lui sa plus chère délice, la blanche lune aux cornes de taureau jette un regard de son oeil en coulisse à son ami Jean Gaspard Deburau*. <i>Théodore Faullin de Banville (1823-1891)</i></p>	<p>El bon Pierrot, que contempla la multitud, en acabar el casament d'Arlequí, Vaga pensatiu pel boulevard del Temple. Una nena amb una brusa lleugera en va sedueix amb els seus ulls de bergant; i mentrestant, misteriosa i brillant, convertir-la en el seu més estimat delit, la lluna de color blanc amb banyes de brau fa una mirada en secret al seu amic Jean Gaspard Deburau *.</p>
---	---

*Jean-Gaspard Deburau: famós mim francès (1796-1846)

NUIT D'ETOILES

Poema de Théodore de Banville

Es considera una obra post romàntica dedicada a madame Moreau-Sainti. 1880.

Le Stalactites

La dernière pensée de Weber

*Je me promenais dans un jardin délicieux : sous
l'épais gazon on voyait des violettes et des roses
dont le doux parfum embaumait l'air. Un son doux et
harmonieux se faisait entendre, et une tendre clarté
éclairait le paysage. Les fleurs semblaient
tressaillir de bonheur et exhaler de doux soupirs.
Tout à coup, je crus m'apercevoir que j'étais moi-
même le chant que j'entendais, et que je mourais.
Hoffmann.*

Nuit d'étoiles,
Sous tes voiles,
Sous ta brise et tes parfums,
Triste lyre
Qui soupire,
Je rêve aux amours défunts.

La sereine Mélancolie
Vient éclore au fond de mon cœur,
Et j'entends l'âme de ma mie
Tressaillir dans le bois rêveur.

Nuit d'étoiles,
Sous tes voiles,
Sous ta brise et tes parfums,
Triste lyre
Qui soupire,
Je rêve aux amours défunts.

Dans les ombres de la feuillée,
Quand tout bas je soupire seul,

Juin 1845.

Tu reviens, pauvre âme éveillée,
Toute blanche dans ton linceul.

Nuit d'étoiles,
Sous tes voiles,
Sous ta brise et tes parfums,
Triste lyre
Qui soupire,
Je rêve aux amours défunts.

Je revois à notre fontaine
Tes regards bleus comme les cieus ;
Cette rose, c'est ton haleine,
Et ces étoiles sont tes yeux.

Nuit d'étoiles,
Sous tes voiles,
Sous ta brise et tes parfums,
Triste lyre
Qui soupire,
Je rêve aux amours défunts.

7) ANTONIN DVORÁK (Nelahozeves, Bohèmia, 1841 – Praga, 1904)

De nen va aprendre a tocar el violí, el piano i l'orgue, i li agradaven molt les cançons.

Al 1873 es va fer molt conegut amb la publicació de la primera col·lecció de danses esclaves.

Al 1884 va viatjar per Gran Bretanya on va tenir molt d'èxit. I després se'n va anar als Estats Units on va ser director del Conservatori de Nova York.

Dues de les seves obres més conegudes, la simfonia núm. 9 (Simfonia del Nou Món) i el quartet en fa major (Quartet americà) les va compondre quan era a Amèrica.

Es va dedicar a escriure tota mena de música: 9 simfonies, diverses obres per a piano, les col·leccions de danses esclaves, diverses òperes, entre d'elles, *Rusalka* (1901), alguns poemes simfònics, música de cambra, oratoris, cantates, misses, cançons per a piano i cor, i tres concerts, un d'ells per a violoncel que es considera un dels més bonics del repertori romàntic.

La seva música té exuberància orquestral, melodies bellíssimes, ritmes brillants i molta imaginació musical. És fàcil sentir-hi la música popular bohèmia.

L'òpera fou una de les gran passions de Dvorak, tot i que no va aconseguir en aquest gènere els seus màxims èxits de públic, en va escriure forces i molt boniques.

CANÇÓ DE LA LLUNA (RUSALKA)

L'imaginativa escriptura orquestral, la pintura dels detalls, la sumptuositat instrumental i l brillantor simfònica fan de *Rusalka* una obra molt especial. *Rusalka* és una paraula d'origen rus que vol dir dona d'aigua. És un conte líric en tres actes amb llibret de Jaroslav Kvapil (1868-1950), es va estrenar a Praga, al 1901 i va ser un gran èxit. Dvorak va quedar fascinat per la història de *Rusalka* que està basada en referents literaris: *Ondina*, del novelista alemany Friedrich de la Motte-Fouqué, i el conte de *La sireneta* d'Andersen.

Rusalka pertany a les llegendes de sirenes, nimfes i dones d'aigua. És la història d'una nimfa de l'aigua que s'enamora apassionadament d'un príncep humà, pel seu amor abandona el regne de les aigües i té un final tràgic.

La *Cançó de la Lluna* és una ària de la soprano protagonista que canta el seu amor pel príncep a la lluna. Dvorak hi aboca la seva capacitat melòdica per expressar la tendresa de Rusalka.

Lluna, que amb la teva llum ho il·lumines tot
des de les profunditats del cel
i vagues per la superfície de la terra
banyant amb la teva mirada la llar del homes.
Lluna, aturat un moment
i mira on és el meu amor!
Digues-li, lluna platejada,
que sóc jo qui l'abraça

Perquè es recordi de mi
tan sols un instant.
Cerca'l per tot el món
digues-li que l'espero aquí!
I si és amb mi que somia la seva ànima
que aquest pensament el desperti.
Lluna, no te'n vagis, no te'n vagis!

8) ELISENDA CARRASCO (Barcelona, 1971)

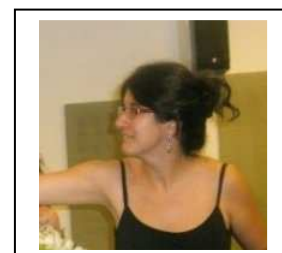
Inicià els seus estudis musicals al *Conservatori Superior de Música de Barcelona* on obtingué els Títols Superiors d'Harmonia, Composició i Instrumentació i Direcció d'orquestra amb Josep Soler i Salvador Mas respectivament. També va finalitzar els graus Superiors de Solfeig i Acompanyament i de Pedagogia (esp.direcció coral). Ha guanyat diversos premis de composició: Ciutat de Reus en diverses edicions, Concurs per a Joves Compositors (Dep. de Cultura de la Generalitat de C.), Premis Caterina Albert.

Va ampliar els estudis de direcció d'orquestra amb H.Wojnarowsky i T.Bugaj a l'*Acadèmia Friederich Chopin* de Varsòvia i al *Conservatori de Cracòvia* durant el curs 98-99.

Des de fa més de 18 anys es dedica al món de la pedagogia, destacant la seva tasca en el Conservatori Superior de Música del Liceu i en l'Escolania de Montserrat. El cant coral infantil ha estat un dels àmbits que més ha aprofundit i desenvolupat. Ha estat durant més de 15 anys la directora del *Cor infantil de l'Orfeó Català*.

Ha impartit cursos de didàctica i direcció a diversos països de tot el món. Col.labora habitualment amb el Servei Educatiu de L'Auditori de Barcelona i amb el Liceu.

La major part de peces d'aquest concert són
arranjaments de l'Elisenda i dues són obres inèdites
que ha compost especialment per al *Pierrot a la Lluna*:

1. *Variacions a la Bartok, a partir d'un tema del quartet "La broma" de Haydn*
2. *La nit dels ocells (homenatge a Messiaen)*

Amb paraules de l'Elisenda:

"La primera està basada en un scherzo del quartet de Haydn, "La broma", i a partir de la presentació del tema faig unes petites variacions a nivell de tipus d'escriptura en el llenguatge, és a dir, alla Bartok, com al seu darrer quartet, nº6.

A la segona em baso en el concepte de Messiaen a l'hora de representar els ocells, i el que faig és partir del seu concepte però amb el meu llenguatge."

9) FELIU GASULL ALTISENT (Barcelona, 1959)

Guitarrista i compositor, la seva primera formació és autodidacta. Després estudia guitarra al Conservatoire de Musique de Ginebra i, més tard, composició a la Indiana University. Ha format part de diversos grups instrumentals, entre els quals cal destacar el grup de cambra New Music Ensemble, especialitzat en repertori contemporani, amb el qual ha fet nombrosos enregistraments.

És un músic polifacètic. Ha fet concerts com a solista, com a integrant de grups de cambra, ha treballat en muntatges poético-musicals, en nombrosos enregistraments etc...

Ha compost, creat i estrenat obres tant als Països Catalans com arreu del món.

La seva música ha estat guardonada en diverses ocasions (Premi Ciutat de Barcelona 1991; Premi Carmichael Composition 1981 USA), i de la seva obra en destaquen entre d'altres, el Concert per a orquestra per a l'OBC o el Cant de Benvinguda per a l'Orquestra de Cambra del Teatre Lliure i el Cor Ars Nova de Budapest, encàrrec del Festival de Perelada.

La seva producció musical abasta obres de diferents gèneres: per a instrument solista, per a música de cambra, simfònica, escènica i cinema.

És professor de música de cambra i composició a l'ESMUC.

Participa a la Fira del llibre de Frankfurt 2007 amb l'obra:

- *Precaució: Obres! D'Enric Casasses & Feliu Gasull*. Octubre de 2007

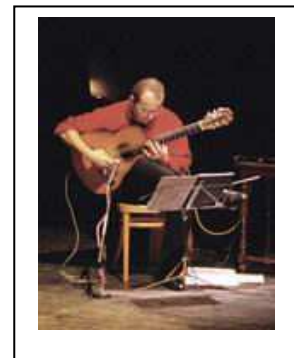
"Feliu Gasull per sobre de tot és un músic integral que fa la música que li surt del cor... honest, meticulós, espontani, fresc, subtil en les textures i les harmonies, una música amb tants colors com la seva personalitat..." Josep Prats

BONSAI SOBRE LA LLUNA

Aquesta peça breu formava part de la banda sonora d'una obra de teatre, *Invitació al somni*, un collage de l'obra de Lorca, dirigida per l'Ignasi Tomàs. D'origen estava escrita per a un cor de divuit persones, guitarra i una mezzosoprano solista.

El poema de Lorca és el "*Romance de la luna, luna*". En Feliu s'inspira en la cançó *La lluna, la pruna*, de la qual però només reconeixem les notes inicials.

La versió del nostre concert és per a piano i veu.

Romance de la luna, luna

La luna vino a la fragua
con su polisón de nardos.
El niño la mira, mira.
El niño la está mirando.

En el aire conmovido
mueve la luna sus brazos
y enseña, lúbrica y pura,
sus senos de duro estaño.

Huye luna, luna, luna.
Si vinieran los gitanos,
harían con tu corazón
collares y anillos blancos.

Niño, déjame que baile.
Cuando vengan los gitanos,
te encontrarán sobre el yunque
con los ojillos cerrados.

Huye luna, luna, luna,
que ya siento sus caballos.

Niño, déjame, no pises
mi blancor almidonado.

El jinete se acercaba
tocando el tambor del llano.
Dentro de la fragua el niño,
tiene los ojos cerrados.

Por el olivar venían,
bronce y sueño, los gitanos.
Las cabezas levantadas
y los ojos entornados.

Cómo canta la zumaya,
¡ay, cómo canta en el árbol!
Por el cielo va la luna
con un niño de la mano.

Dentro de la fragua lloran,
dando gritos, los gitanos.
El aire la vela, vela.
El aire la está velando.

Federico García Lorca

10) LEOŠ JANÁČEK (Hukvaldy, Moràvia 1854 — Ostrava, Moràvia 1928)

Compositor txec.

Durant la seva joventut va estudiar composició. Escriví música per a cor, freqüentà l'escola d'orgue i rebé la influència de Dvorak.

Anà aprofundint els seus coneixements teòrics, seguint l'estètica de J. Durdik i R. Zimmermann, i buscant noves perspectives en la psicologia musical de W. Wundt i la fisioacústica de H. von Helmholtz. La intenció era trobar, de forma científica, les bases per a alliberar l'harmonia de l'engavanyament de la tonalitat. D'aquests estudis, ben aviat en sorgí la convicció que qualsevol acord pot succeir-ne un altre, independentment de les normes establertes per a la concatenació harmònica, de tal manera que la història de la música no seria sinó la història de l'adaptació de la nostra oïda a les dissonàncies en un grau cada cop més elevat.

El mateix 1881 fundà una escola d'orgue, que dirigí fins el 1919. En aquesta època amplià també la seva tasca, i com a director de cor i d'orquestra interpretà sobretot autors moderns, tant txecs com estrangers.

Juntament amb František Bartoš, emprengueren una tasca de grandioses proporcions que es reflectí en la recollida, anàlisi, transcripció i publicació de material folklòric dels pobles de Moràvia. Janáček s'hi apassionà tant, que volgué estendre els objectius a una compilació de cants populars de totes les nacions eslaves. Aquestes recerques aviat feren costat als anteriors estudis sobre la llibertat dels acords i s'integraren en la investigació que dugué a terme sobre la corba melòdica del llenguatge parlat.

Va escriure tota mena d'obres: òperes, ballet, música per a orquestra, música coral, ...

El seu compromís amb la realitat que li tocà de viure fou ferm i decidit, socialment i nacionalment, a favor de la democràcia i de l'humanisme.

CONCERTINO PER A PIANO I ORQUESTRA DE CAMBRA

L'orquestra de cambra està formada per dos violins, viola, clarinet, trompa i fagot. Janacek la compongué al 1925.

Sencera té una durada de 18 minuts.

Té quatre moviments: moderato, piu mosso, con moto i allegro; i el que sentim en el nostre concert és el *Tercer moviment: con moto*.

És una peça amb grans contrastos expressius i amb un ritme molt marcat.

10) OLIVER MESSIAEN (Avignon- França, 1908-1992)

Organista y compositor francès. Estudia al conservatori de París. De ben jove ja són estrenades amb èxit les seves obres per a orquestra i per a orgue.

Al 1942 començà a treballar com a professor al conservatori de París, molts dels seus alumnes seran caps de l'avantguarda musical europea: Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen e Iannis Xenakis. Juntament amb Boulez escriu obres amb tècnica dodecafònica. A partir del 1950 es distancia dels seus alumnes i crea un sistema harmònic personal.

Des del punt de vista rítmic s'inspira en la música grega i índia. La seva font d'inspiració melòdica és el cant dels ocells, va recórrer el món observant i transcrivint el cant de centenars d'ocells, que va introduir a les seves obres.

Aquests recursos tècnics van permetre a Messiaen prendre una direcció independent en un moment en el que la major part de compositors es dividien entre el neoclassicisme i el dodecafonisme. Un altre factor que va accentuar la seva independència fou la seva motivació espiritual i la temàtica de la seva obra.

9) ÀSTOR PIAZZOLLA (Mar del Plata, 1921 - Buenos Aires, 1992)

Bandoneonista i compositor argentí. Segons molts especialistes, va ser el més important músic de tango de la segona meitat del segle XX. «El gran Àstor» va estudiar harmonia i música clàssica i contemporània. En la seva joventut va tocar i va realitzar arranjaments orquestrals per al bandoneonista, compositor i director Aníbal Troilo. Quan va començar a fer innovacions en el tango (pel que fa a ritme, timbres i harmonia) va ser molt criticat pels *tangueros* de la «Guàrdia Vella» (ortodoxos quant a ritme, melodia i orquestració). En els anys posteriors seria reivindicat per intel·lectuals i músics de rock.

Quan en els anys 1950 i 1960 els tangueros ortodoxes -que el consideraven *l'assassí del tango*- van decretar: «això no és tango», Piazzolla va respondre amb una nova definició: «és música contemporània de Buenos Aires». Per als seus seguidors i els que gaudien de la seva música, aquesta certament representava millor el ritme crispat, encara que també melancòlic, de la capital argentina convertida en metròpoli. El caràcter personal de Piazzolla, irreverent, apassionat i fins intolerant, sens dubte contenia aquests dos vessants dels seus tangos, moltes vegades enllaçats en una mateixa peça.

Va compondre més de 700 obres, algunes per al teatre, el cine i per a ser enregistrades. És famosa la seva cantata *María de Buenos Aires*.

MILONGA DE LA ANUNCIACION (MARÍA DE BUENOS AIRES)

Lletra d'Horacio Ferrer i música d'Astor Piazzola

Es va estrenar al maig del 68 sense massa èxit. Al 1987 Piazzola i Ferrer la van refer com a òpera-tango. Piazzola en deia que era “*una operita en dos partes*”. Hi trobem música, poesia, cant i ball per a traslladar-nos al món del cabaret i els barris baixos, on diuen que va néixer el tango.

María de Buenos Aires relata la mort anunciada i la resurrecció d'una dona abocada a la prostitució. És una òpera única on el so dels instruments i les veus s'enreden entre les cames dels ballarins de tango.

<p><i>MILONGA DE LA ANUNCIACION (lletra original)</i></p> <p>Tres marionetas -chuecas y locas- que una violeta en la boca me hincaron ayer, con un cuchillo en los dientes, por el revés de mis caderas tordillas, zurciendo van un gran remiendo en flor de hinojo y de sisal Ay!...</p> <p>Flaco y en banda -tan cadenero!- me anda un Jesús chapaleno, de cuarta, en la voz, un canyenguito sobón con un compás de punto cruz; y un dulce barro torcaz de Cruz del Sur que hoy me ha puesto a temblar.</p> <p>Y un angelito de terracota, tuerto del grito en la rota viudez de un pretil, mascando un salmo en sanata, con un jazmín me ató un solcito de leche sobre el sutién, qué dos espasmos de luz tengo atrás de la piel!</p>	<p>Dale María! Si nueve llantos son todo el pardo misterio que habia que ver, que loco intento de espiga que vas a hacer!, que dura rama celeste te va a cruji!</p> <p>Dale que esta al venir! Dale que duele bien! Ay!</p> <p>(Una estrofa igual a la segunda integramente tarareada)</p> <p>Tengo atorada tanta ternura que de una sola ternura a Dios puedo parir! Y se es que nadie ya quiere de mí nacer, en el rebozo robado de algun Chaplin, entre mis brazos daré de mamar a un botín!</p>
--	---

10) RICHARD RODGERS (Nova York, 1902-1979)

Va ser un compositor, escenarista i productor americà.

Juntament amb Lorenz Hart que feia les lletres van escriure música per a molts espectacles de Brodway i les bandes sonores de moltíssimes pel·lícules.

És el músic de *Sonrisas y lágrimas*, *El rei i jo*, *Carrusel* i molts altres èxits del musical americà clàssic.

BLUE MOON (1934)

Lletra de Lorenz Hart i música de Richard Rodgers

Blue moon,
you saw me standing alone
without a dream in my heart
without a love on my own.

I heard somebody whisper, "Please adore me."
and when I looked,
the moon had turned to gold.

Blue moon,
you knew just what I was there for
you heard me saying a prayer for
somebody I really could care for.

Blue moon,
now I'm no longer alone
without a dream in my heart
without a love on my own.

And then there suddenly appeared before me,
the only one my arms will ever hold

Blue Moon va néixer com una cançó d'encàrrec per a la MGM i va esdevenir un clàssic de les balades. L'expressió anglesa « blue moon » es refereix a la segona lluna plena d'un mateix mes o a la tercera lluna plena d'una mateixa estació de l'any en què n'hi hagi quatre, això passa molt poc sovint. Quan alguna cosa passa "sota una « blue moon » " difícilment tornarà a passar.

L'han afegit al seu repertori cantants de tota mena: Billie Holiday, Frank Sinatra, Ella Fitzgerald, Louis Armstrong, Dizzy Gillespie, Elvis Presley, entre molts d'altres.

11) ARNOLD SCHÖNBERG (Viena 1874 – Los Angeles 1951)

Schönberg té influències de Wagner, de Mahler, amb qui el lligava l'amistat i de Richard Strauss. Formava part del grup d'artistes que s'aglutinaren a l'entorn de l'expressionisme alemany de Kandinsky i això el va portar a buscar nous camins musicals.

Juntament amb Alban Berg i Anton Webern, deixebles i amics, forma la Segona Escola de Viena. El seu pensament es va orientant cap a la dissolució de les relacions tonals, renuncia a la tonalitat com a principi constructiu. A la recerca d'un sistema que substituís l'anterior recorre

primer a escriure música per a poemes en les que el text articularà la música, així neix el **Pierrot Lunaire** (1912). Més endavant amb Berg i Webern formularà el mètode dodecafònic, el nou i revolucionari sistema de dotze sons.

Amb Hitler al poder la seva situació es fa molt difícil (era jueu) i a finals de 1933 se'n va als Estats Units. Allà escriu obres de gran expressivitat que denuncien la situació d'Europa, com *El supervivent de Varsòvia*, basat en el relat d'un supervivent d'un camp d'extermini nazi.

Es dedica també a la pedagogia i té un interessant "Tractat d'harmonia".

PIERROT LUNAIRE (1912)

Música d'Arnold Schönberg

Poemes d'Albert Giraud

<p>19. Serenade Mit groteskem Riesenbogen Kratzt Pierrot auf seiner Bratsche, Wie der Storch auf einem Beine, Knipst er trüb ein Pizzicato.</p> <p>Plötzlich naht Cassander, wütend Ob des näch'tgen Virtuosen - Mit groteskem Riesenbogen Kratzt Pierrot auf seiner Bratsche.</p> <p>Von sich wirft er jetzt die Bratsche: Mit der delikaten Linken Faßt den Kahlkopf er am Kragen - Träumend spielt er auf der Glatze Mit groteskem Riesenbogen.</p>	<p>19. Serenata (traducció lliure Marc Rosich) Amb arquet de clau grotesca, bon Pierrot, talla que talla, com ocell, sobre una pota, va pinçant un pizzicato.</p> <p>Crida "Prou!" Cassandre, ben fart del xerric xerric de cordes. Amb arquet de clau grotesca, bon Pierrot, talla que talla.</p> <p>Llavors l'instrument li roba, usant delicades armes, pren Pierrot de la camisa, i somiós, li tusta la testa, amb arquet de clau grotesca.</p>
---	--

Pierrot Lunaire és un cicle de 21 cançons agrupades en tres parts, compostes al 1912 sobre poemes d'Albert Giraud (1860-1929) de l'obra *Rondels bergamasques* (1884), un cicle basat en el personatge de Pierrot. Schönberg els va musicar sobre la traducció a l'alemany de Hartleben. Aquests poemes melodramàtics utilitzen la veu femenina com instrument amb un estil molt expressiu i quasi parlat (Sprechgesang), amb acompanyament de flauta o piccolo, clarinet, violí o viola, violoncel i piano. Cada peça té una instrumentació diferent. Aquesta obra atonal és també un retorn a la música de cambra.

12) IGOR STRAVINSKY (Oranienbaum, Rússia, 1882 - Nueva York, 1971)

La figura de Stravinsky resumeix la història de la música europea del S-XX, això no obstant Stravinsky no és especialment innovador, la seva màgia és en l'ús que fa del ritme.

Inicialment la seva obra és a prop del nacionalisme rus i la seva influència es nota en els seus primers ballets, estrenats a Paris, *L'ocell de foc* i *Petrushka*. *La consagració de la primavera*, en canvi va ser una revolució, el ritme és el motor fonamental del ballet, un ritme sincopat, rude i quasi salvatge, que no va agradar pas a tothom.

Stravinsky té una nova etapa més rigorosa i austera. De les grans orquestracions per als ballets passa a obres com la *Història d'un soldat* (1918), per a set instruments i recitador, és l'època de Suïssa, del període d'entre guerres.

Comença una nova etapa d'un neoclassicisme modernitzat, com li havia passat a Richard Strauss. És una època fecunda i serena.

A punt de començar la segona guerra mundial se'n va als Estats Units on rebrà la influència del jazz.

Stravinsky encara tenia més sorpreses, malgrat haver-se declarat enemic del dodecafonisme i del serialisme, cap al 1953 va començar a escriure utilitzant aquestes

tècniques. Entre les obres més importants trobem les que tenen tema religiós, com *El diluvi* (1962) i *Requiem* (1966).

El treball d'Igor Stravinsky en múltiples estils composicionals, revolucionant l'orquestració i, pràcticament reinventant el ballet, i les seves característiques: peculiaritat rítmica, experimentació, enginy harmònic, i una oïda àgil per a l'orquestració impetuosa i autoritària, fan que la seva influència al món de la música fos en vida, i encara sigui, molt considerable.

LA HISTÒRIA D'UN SOLDAT

Llibret de Charles Ferdinand Ramuz i música d'Igor Stravinsky

Al 1917 Ramuz i Stravinsky, que eren amics i vivien a Suïssa, van tenir la idea de fundar un teatre ambulant en el qual es representessin obres senzilles pel que feia als mitjans de transport, al muntatge i als locals on representar-les. La primera fou una obra que no es referia a cap lloc, ni cap època concreta, basada en una llegenda ben coneguda per tots els infants russos:

La història d'un soldat que torna a casa i no porta fusell, sinó un violí. Se'n va de permís i pel camí troba el diable. El dimoni fa un pacte amb ell: li diu que a canvi del violí (que en realitat representa la seva ànima) ell li donarà un llibre de màgia que el farà ric, però haurà d'anar tres dies a l'infern per aprendre a dominar el llibre. Quan el soldat arriba a casa seva es troba que ningú no el reconeix i s'adona que han passat tres anys enlloc de tres dies, veu clarament que hi ha sortit perdent. Vol recuperar el seu violí i per això destrueix el llibre de màgia, però no aconsegueix res. Rodant pel món es troba en una ciutat on hi ha una princesa, que està malalta, i allà hi troba el diable: aconsegueix enganyar-lo i recupera el seu violí. Amb el so del violí la princesa es cura i es casen. Però el diable enrabiad el condemna a no sortir mai del terme d'aquell reialme. La princesa que vol conèixer el poble del soldat, que és just passada la frontera, el convenç per anar-hi i així que ell posa un peu fora del terme cau a l'infern amb el violí.

Els pactes amb el diable no acostumen a sortir bé.

L'obra té un ritme marcat i intens, i fa ús de la veu recitada per a explicar la història. La versió del ballet del Nacho Duato és una meravella (trobareu la referència al final del dossier)

13) HEITOR VILLALOBOS (Rio de Janeiro, Brasil, 1887 – 1959)

Estudia violoncel amb el seu pare, i més tard amb d'altres professors, però es nega sistemàticament a rebre lliçons en les àrees més teòriques de la música.

Viatja per Brasil i es guanya la vida tocant en cines i teatres, així aconseguirà popularitzar la seva música.

Al 1923 se'n va a Europa per a realitzar una gira de concerts i té un gran èxit.

Quan torna al Brasil, al 1930, es dedica a popularitzar la música clàssica al seu país, i arriba a ser *Director de Educación Musical*, i fundador de la *Academia Brasileña de Música*.

La seva música es valora més a Europa que a Brasil degut al seu avantguardisme, i té molta popularitat també als Estats Units.

Les seves composicions tenen un fort component d'espontaneïtat i d'improvisació, una gran coloració instrumental, i a partir de 1920 hi afegeix el folklore brasiler.

BACHIANAS BRASILEIRAS num 5

Les *Bachianas Brasileiras* són un conjunt d'obres que va compondre entre el 1930 i el 1945. Són nou peces diferents que no foren concebudes com un cicle per a ésser interpretat de forma contínua. Heitor Villalobos vol fusionar l'estil de J. S. Bach, a qui admirava, amb els ritmes i melodies brasilers.

No tenen les mateixes instrumentacions, cada una és per a formacions diferents, des d'agrupacions de cambra fins a orquestrals. Per anomenar els seus moviments utilitza la terminologia musical barroca afegint sovint un terme brasiler. La *Bachianas brasileiras* n^o5 (1938-1945): composta per a soprano y 8 violoncels. Es divideix en ària ("Cantilena") i dansa ("Martelo").

14) ANTONIO LUCIO VIVALDI (1678, Venècia –1741, Viena)

Fou un dels principals compositors del barroc i un reconegut violinista. La seva obra més coneguda, els concerts per a violí anomenats Les Quatre Estacions, són una de les composicions més populars del repertori de música culta.

La major part dels seus concerts, cantates i música sacra va ser composta a Venècia, però arrel de la seva publicació es va estendre per tota Europa. També es va dedicar al món de l'òpera com a compositor i com a empresari.

Durant tota la seva vida va rebre encàrrecs de la noblesa i la reialesa de diverses corts d'Europa.

Cap al final de la seva vida va tenir problemes amb l'església a la seva terra i va marxar a Viena, sota la protecció de Carles VI. Malauradament no va arribar en bon moment i quedà sense protecció. Amb la seva mort la seva música restaria oblidada fins la seva redescoberta ja avançat el segle XX.

Va tenir una gran influència a la música del barroc. Consolidà el concert per a solista, forma vigent encara. El seu estil és brillant, amb una gran força rítmica, contrastos sonors molt clars i harmonies simples però suggestives. Va ser un model molt imitat pels seus contemporanis. Bach admirava l'obra de Vivaldi i va inspirar-se en el seu model de concert.

LES QUATRE ESTACIONS

Al 1725 va compondre aquests concerts per a violí i orquestra que descriuen escenes de la natura amb recursos musicals. Cada concert segueix l'estructura de tres moviments, amb un moviment lent central (*lento, adagio, largo*), en mig de dos moviments ràpids (*allegro, presto, etc.*).

La textura de cada concert és variada, d'acord amb l'estació que vol descriure. Per exemple, l'hivern és fosc, o l'estiu és molt contrastat, amb una tempesta en el seu darrer moviment.

Vivaldi va escriure quatre sonets, que acompanyaven cadascun dels concerts. El que correspon a la primavera és el següent, en traducció lliure:

<p>La Primavera</p> <p>Giunt' è la Primavera e festosetti La Salutan gl' Augei con lieto canto, E i fonti allo Spirar de' Zeffiretti Con dolce mormorio Scorrano intanto.</p> <p>Vengon' coprendo l' aer di nero amanto E Lampi, e tuoni ad annuntiarla eletti Indi tacendo questi, gl' Augelletti; Tornan' di nuovo al lor canoro incanto.</p> <p>E quindi sul fiorito ameno prato Al caro mormorio di fronde e piante Dorme 'l Caprar col fido can' à lato.</p> <p>Di pastoral Zampogna al suon festante Danzan Ninfe e Pastor nel tetto amato Di primavera all' apparir brillante.</p>	<p>Arriba la primavera i contents la saluden els ocells amb el seu cant I les fonts quan bufa el vent amb dolç murmuri corren cantant.</p> <p>Cobreixen l'aire amb negre mantell llamps i trons triats per braus, i quan calla, tornen les aus, de nou se senten els seus cants bells.</p> <p>I així sobre l'amè florit prat al murmuri d'herbes i plantes galants, dorm el pastor amb el fidel ca al costat.</p> <p>Al pastoral so de la flauta de pan dansen nimfes i pastors sota el teulat de la primavera que apareix brillant.</p>
--	--

EL CANT DELS OCELLS – Vivaldi fa una imitació del cant dels ocells, primer entra el violí principal, després el solista dels violins segons i el solista dels violins primers, cadascun fent el cant d'un ocell diferent dels altres. L'orquestra torna a presentar el tema principal com si fos una tornada.

El que fa tan especial aquest moment és el seu caràcter descriptiu ja que no té precedents a la història de la música.

15) KURT WEILL (Alemanya, 1900 – Nova York, 1950)

Estudia música des de petit, i més tard, a Berlín, fa contrapunt, composició i direcció orquestral.

Aconsegueix estrenar diverses obres orquestrals amb força èxit, la més coneguda és *Die Dreigroschenoper (L'òpera de tres rals)*, ja amb text de Bertolt Brecht.

Els seus inicis estan marcats pel neoclassicisme, encara que també entrà en contacte amb el dodecafonisme de Schönberg sempre amb un perfecte domini de l'harmonia.

A partir dels anys 30 les seves obres perden acceptació i decideix traslladar-se als Estats Units. Es nacionalitza americana al 1943.

A partir d'aquest moment componia només per als musicals de Broadway, i això li val el refús d'alguns musicòlegs que l'acusaven de dedicar-se a la música fàcil.

CANÇÓ D'ALABAMA (MAHAGONNY)

Ascens i decadència de la ciutat de Mahagony és una òpera amb llibret i lletres de Bertolt Brecht i música de Kurt Weill. S'estrenà al 1929.

És una obra que critica severament el capitalisme, i reflecteix la preocupació de Brecht pel tema de la justícia. Kurt Weill ens fa de nexa entre la música culta i els standards de jazz. És aparent la simplicitat dels ritmes de base dels temes compostos per Weill, en una música que bevent del cabaret i la música negra s'assenta desafiant a la sala de concerts.

Fixeu-vos només en la invocació a "la lluna d'Alabama".

<p>ALABAMA SONG</p> <p>Well, show me the way To the next whiskey bar Oh, don't ask why (bis)</p> <p>Show me the way To the next whiskey bar Oh, don't ask why (bis)</p> <p>For if we don't find The next whiskey bar I tell you we must die (bis) I tell you, i tell you i tell you we must die</p> <p><i>Oh, moon of alabama We now must say goodbye We've lost our good old mama And must have whiskey, oh, you know why</i></p> <p><i>Oh, moon of alabama We now must say goodbye We've lost our good old mama And must have whiskey, oh, you know why</i></p>	<p>Well, show me the way To the next little girl Oh, don't ask why (bis)</p> <p>Show me the way To the next little girl Oh, don't ask why oh, don't ask why</p> <p>For if we don't find The next little girl I tell you we must die (bis) I tell you, i tell you i tell you we must die</p> <p><i>Oh, moon of alabama We now must say goodbye We've lost our good old mama And must have whiskey, oh, you know why</i></p>
--	--

TCHAIKOVSKY (LADY IN THE DARK)

Lady in the dark és un musical amb llibret de Moss Hart i lletres d'Ira Gershwin. Es va estrenar al 1941 a Nova York, la partitura de Weill es va convertir en un referent de la transformació del musical introduint elements onírics i del psicoanàlisi. Va ser un èxit tan gran que va passar al cine. Està estructurada en quatre grans parts que corresponen als quatre somnis que la protagonista li explica al seu psiquiatre (*Glamour Dream, Wedding Dream, Circus Dream* y *Childhood Dream*).

Tchaikovsky és una de les cançons de la tercera part, *Circus Dream*, en la que la cantant demostra el seu amor pels músics russos en una brevíssima però vibrant cançó que té com a lletra una llarguíssima llista de compositors russos dels segles XIX i XX. La peça també és una demostració més del caràcter musical de les paraules i de les capacitats de dibuixar textures musicals percussives a partir de la mera elocució dels mots: en aquest cas uns noms russos plens de consonants de contundent sonoritat.

Heus aquí la llista dels compositors per ordre:

"Maliszewski, Rubinstein, Arensky, Tchaikovsky, Sapellnikoff, Dmitriev, Tscherepnin, Kryjanovsky, Godowsky, Artiboucheff, Moniuszko, Akimenko, Soloviev, Prokofiev, Tiomkin, Korestchenko, Glinka, Winkler, Bortniansky, Rebikoff, Ilyinsky, Medtner, Balakirev, Zolotarev, Kvoschinsky, Sokolov, Kopyloff, Dukelsky, Klenovsky, Shostakovich, Borodin, Glière, Nowakowsky, Lyadov, Karganoff, Markevitch, Pantschenko, Dargomyzhsky, Stcherbatcheff, Scriabin, Vassilenko, Stravinsky, Rimsky-Korsakov, Mussorgsky, Gretchaninoff, Glazunov, César Cui, Kalinnikov, Rachmaninov, and Rumshinsky."

8. Fitxa tècnica i repertori (extret del guió del concert)

Pierrot a la lluna			Músics									
Peces	Compositors		V	V	S	C	V	V	P	A	P	T
			e	e	a	l	i	i	i	a	c	o
			r	c	x	a	o	l	l	o	r	d
			e	a	o	r	l	l	o	r	d	i
			c	a	r	i	o	n	c	e	l	
			i	t	a	d	a					
			t	a	d	a						
(a) intro												
0	Concertino per piano i orquestra de cambra	L. Janacek										
1	Marxa de la <i>Història d'un soldat</i>	I. Stravinsky	X		X		X	X	X		X	X
2	Bonsai sobre la lluna	F.Gasull				X			X		X	
3	Cançó de la lluna de <i>Rusalka</i>	A.Dvorak		X		X	X	X	X		X	X
(b) la música de la lluna												
4	Schliesse mir die Augen beide,1900	A.Berg		X					X			
5	Variacions a la Bartok	E.Carrasco										
6	Pierrot	C.Debussy	X			X	X	X	X		X	X
7	Pierrot Lunaire, nº19	A.Schönberg	X					X	X			
8	Schliesse mir die Augen beide,1925	A.Berg		X					X		X	
(c) intermezzo dels ocells												
9	La primavera (fragment)	Vivaldi					X	X				
10	La nit dels ocells	E. Carrasco										
(d) l'altra cara de la lluna												
11	Invenció en dues parts 4 (clàssic / jazz)	Bach							X			
12	Invenció en dues parts 4 (sintetitzador)	Bach / W. Carlos							X			
13	Blue moon (solo de saxo)	R. Rodgers			X							
14	Alabama Song de <i>Mahagony</i>	K.Weill		X	X		X	X		X	X	X
15	Tchaikovsky de <i>Lady in the dark</i>	K.Weill		X					X		X	
16	Nit estelada	C. Debussy										
17	Cantilena de les <i>Bacchianas brasileiras 5</i>	H. Villa-lobos					X	X			X	
18	Milonga de la Anunciación de <i>Maria Buenos Aires</i>	A.Piazzola		X		X	X	X		X	X	X
(e) final												
19	Concert per a violí / Coral Est in genung	A.Berg / Bach		X		X	X	X	X		X	X
20	La lluna, la pruna. **	A.Charles	X		X		X	X		X	X	X

*Variacions: Elisenda Carrasco

**Arranjaments: Agustí Charles

9. Programa de mà

L'Anna Clariana, la Il·lustradora del programa d'aquest concert, n'ha copsat molt encertadament l'esperit i l'ha capturat, com qui tanca un geni en una ampolla, al seu programa de mà.

Els objectius d'aquest programa són dobles, d'una banda és un suport didàctic que es pot utilitzar a l'aula i a casa després del concert. D'altra banda volem que en sigui un record màgic que podrem penjar a la paret i així conservar-ne un trocet.

Cada un dels elements, els colors i les textures que apareixen al programa han estat projectats per tot l'equip i són significatius.

- L'Auditori
- Els nens i nenes
- La lluna
- El llit
- En Pierrot
- Els músics amb detalls de Pierrot
- Els instruments de cada músic
- Els compositors de cada peça amb elements relacionats amb la seva obra

A la portada i contraportada del programa ens trobem amb una colla de nens i nenes que volen de l'Auditori a la lluna, el seu vehicle és un llit. El llit ens simbolitza el somni, un somni divertit que ens transporta a un altre món, i que ens permet entendre i acceptar una música "diferent".

Iniciem un viatge màgic!

A més a la contraportada ens trobem el llistat de peces que constituïran les estacions d'aquest viatge; i que serviran de recordatori.

La nostra proposta és que després del concert repassem el que hem escoltat i repetim les peces que més ens agradin, continuant d'aquesta manera el viatge.

La imatge de l'Auditori apareix sempre als programes de mà de cadascun dels concerts del Servei Educatiu.

A la part interior hi trobem les imatges i els noms dels músics, com que cada un està caracteritzat i amb el seu instrument seran fàcils d'identificar. Cadascun porta un detall de Pierrot. També hi torna a aparèixer el llit, ja que són ells qui ens conduiran en aquest viatge de somni cap a la lluna. També hi són en Marc Rosich i L'Elisenda Carrasco, directors i creadors d'aquest concert.

Identifiquem-los:

- L'Elisenda Carrasco porta la batuta per a dirigir
- En Marc Rosich amb un paper, projectant l'escenografia
- L'Ignasi Gatell ajudant amb l'escenografia
- En Daniel Espasa mig amagat pel piano
- La Cornelia Loercher tocant el violí
- En Xavier Figuerola al saxo
- L'Oriol Amat amb el seu violoncel
- L'Àlícia Ferrer cantant
- En Miquel Àngel Martínez a la percussió

Des del Servei Educatiu de l'Auditori es té molta cura de què la comunicació entre músics i públic sigui real. L'actitud dels instrumentistes facilita la relació, somriuen i miren al públic directament, i en general busquen la complicitat de l'espectador de qualsevol edat. És important que hi hagi correspondència, per tant us proposem que en repasseu els noms, les actituds, les posicions amb l'instrument, en resum que els apropem al nostre alumnat.

I finalment aquest magnífic pòster. Hi trobem els noms dels compositors amb algun detall que fa referència a la seva obra, el llit, nexa d'unió, i una lluna brillant i fabulosa.

Hem triat els compositors i no el nom de les peces, que ja apareix a la contraportada, perquè pensem que d'aquest concert ens agradaria que recordéssim el nom d'alguns dels compositors més que les peces concretes. Si aconseguim provocar curiositat per descobrir més música d'algun d'ells, i recordar que el somni és seu, haurem assolit un dels objectius més importants del concert.

Us proposem que feu una mena de joc de buscar les relacions entre les obres i els compositors, en alguns casos són immediates i en d'altres no tant. Aquest joc ens permetrà tornar a parlar de les peces i escoltar-ne alguna un cop més.

Fem-hi una ullada:

- Antonin Dvorak va acompanyat d'una etèria dona d'aigua, Rusalka.
- Astor Piazzola amb el bandoneó.
- Els bonsais sobre la lluna d'en Feliu Gasull.
- Uns ocellets molt bonics de Vivaldi, Messiaen i Elisenda Carrasco.
- Arnold Schönberg necessitava un Pierrot somniós.
- Alban Berg, l'amic i deixeble, un violí.
- Wendy Carlos fa que Bach toqui en un sintetitzador.
- Kurt Weill amb la tirallonga de noms de compositors.
- El violoncel de les Bachianas d'Heitor Villalobos
- Bela Bartok i unes notes màgiques
- El soldat de la història d'Igor Stravinsky
- Agustí Charles que dona la nota final amb un *gong* a la lluna

I sobretot esperem que tothom pengi el pòster a casa o a l'aula per a reviure de tant en tant aquest viatge màgic.

10. Bibliografia i enllaços a pàgines web

ENLLAÇOS WEB

GENERALS COMPOSITORS I OBRES:

Biografies i obres, amb arxius midi que il·lustren els articles::

<http://www.karadar.it/Diccionario/>

Divers:

<http://www.hagaselamusica.com>

Enciclopèdia de la música:

<http://www.edu365.cat/eso/muds/musica/index.htm>

Pàgina de traduccions al castellà d'obres per a veu: lieder, òpera, cantates, etc:

<http://www.supercable.es/~ealmagro/kareol/index.htm>

Portal de la Viquipèdia sobre música contemporània:

http://ca.wikipedia.org/wiki/Categoria:Compositors_contemporanis

Atonalisme, dodecafonisme i altres conceptes bàsics:

<http://es.wikipedia.org/wiki/Atonalismo> Canvieu "atonalismo" per qualsevol dels conceptes cercats.

www.xtec.es/rtee/cat/teledmus/vocabulari/d.htm

Sobre audició una pàgina molt interessant de la M. Antònia Guardiet:

<http://www.xtec.es/recursos/musica/audicio/>

COMPOSITORS I OBRES:

Pàgina sobre **Arnold Schönberg**, entre d'altres coses amb un article del mateix Schönberg molt interessant:

<http://www.temakel.com/texolmusicaschomberg.htm>

Lletra Pierrot Lunaire:

<http://www.geocities.com/ubeda2002/schonberg/pierrot.htm>

<http://www.supercable.es/~ealmagro/kareol/index.htm>

Alban Berg. És molt interessant l'anàlisi que es fa de la seva obra al següent blog:

<http://jordicos.blogspot.com/2006/06/ltima-frontera.html>

http://ca.wikipedia.org/wiki/Alban_Berg

Kurt Weill: <http://www.kwf.org/> (Fundació Kurt Weill)

Per escoltar Kurt Weill:

<http://music.barnesandnoble.com/search/mediaplayer.asp?ean=727031918929&disc=1&track=2>

Wendy Carlos: <http://www.wendycarlos.com>
http://es.wikipedia.org/wiki/Wendy_Carlos

Agustí Charles pàg oficial :
<http://www.agustincharles.com/>

Igor Stravinsky:
<http://www.edu365.cat/primaria/muds/musica/stravinski/index.htm>

Bela Bartok:
http://pdf.rincondelvago.com/bela-bartok_1.html

Oliver Messiaen:
http://es.wikipedia.org/wiki/Olivier_Messiaen
<http://www.unanocheenlaopera.com/viewtopic.php?t=4561&view=previous&sid=c62a6ea8317e2214cfd17955f03c94a>

Àstor Piazzola. Maria de Buenos Aires sencera:
<http://www.lexia.com.ar/PIAZOLETRAS.htm>

Igor Stravinsky
<http://www.edu365.cat/primaria/muds/musica/stravinski/index.htm>

Antonin Dvorak. Llibret de Rusalka:
<http://www.geocities.com/ubeda2004/rusalka/acto1.htm>

Entrevista a **Marc Rossich** :
http://fobnc.blogspot.com/2006/11/entrevista-marc-rosich_21.html

Richard Rodgers:
[http://en.wikipedia.org/wiki/Blue_Moon_\(song\)](http://en.wikipedia.org/wiki/Blue_Moon_(song))
http://en.wikipedia.org/wiki/Richard_Rodgers

Antonio Vivaldi:
<http://personales.com/espana/zaragoza/Vivaldi/>

Claude Debussy:
Per escoltar i per veure:
Pierrot (àudio 1:36 min): <http://www.classicalconnect.com/Debussy/Pierrot/1207>

Vídeos:

Here Natalie Dessay canta "Claire de Lune," "Pierrot," and "Apparition," "Pantomime" de l'obra "Quatre Chansons De Jeunesse"

http://www.youtube.com/watch?v=kPf5xWZcCHw&feature=video_response

Debussy Pierrot-Pantomime, Mila Vilotijevic & James Vaughan, 8 min

<http://www.youtube.com/watch?v=gSeTDFWGSEM>

Linh Kauffman canta Pierrot. Andrew Fleser, Piano 1.36 min

<http://www.youtube.com/watch?v=XcZGhRPIs-I>

Nuit d'étoiles: <http://www.youtube.com/watch?v=-Np0vFRymfl>

Informació biogràfica: <http://www.grec.cat/cgibin/gemcl2.pgm?NDCHEC=0010480>

Leoš Janáček:

Per escoltar i per veure:

Martha Argerich plays Janacek's Concertino for piano, two violins, viola, clarinet, french horn and bassoon. Performers: Martha Argerich, piano Lucia Hall, violin Alissa Margulis, violin Nora R... http://www.youtube.com/watch?v=anQqgn_3Fk4

Informació biogràfica: <http://www.grec.cat/cgi-bin/gemcl2.pgm?NDCHEC=0012079>

PER A BAIXAR MÚSICA

Fitxers midi i mp3:

www.classicalarchives.com/

www.midiworld.com/classic.htm

www.classiccat.net/

<http://www.karadar.com>

ALTRES ASPECTES PEDAGÒGICS

Dodecafonisme: informació i creació d'un vals dodecafònic!

<http://grups.blanquerna.url.edu/m37/atonalisme/dodecafonisme.htm>

Instruments d'orquestra, piano, acordió:

<http://www.capcanal.com/couleurs/>

<http://www.edu365.cat/eso/muds/musica/piano/index.htm>

<http://www.boite-accordeon.com/accueil.html>

Palíndroms musicals:

<http://partal.com/vademecum/cat/lilibres/5.html>

Interessant sobre interpretació i dificultats de d'escriure i llegir partitures per a música electrònica:

http://w3.iec.csic.es/URSI/articulos_gandia_2005/articulos/PS4/62.pdf

Molt bona per a treballar Paul Klee:

<http://www.xtec.es/~dabizand/quadres/quadres.html>

I per a treballar diversos artistes expressionistes:

<http://www.xtec.es/~mbardera/index.htm>

Informació sobre art:

<http://www.xtec.es/~mmoron/>

L'expressionisme:

<http://www.xtec.es/~sargemi/moviment/expressi.htm>

Un treball de recerca molt interessant sobre la relació entre la música i les matemàtiques:

<http://www.xtec.net/ies-antoni-pous/departaments/matematiques/matematiques4.htm>

També trobareu molts vídeos, arxius midi, interessants sobre les obres i els compositors al Youtube, Emule, i similars.

BIBLIOGRAFIA

- J. TORRES, A. GALLEGO, L. ALVAREZ

Música y sociedad

Editorial Real Musical

- Dossiers del Servei Educatiu de l'Auditori, com "So de corda", "Percussions", "Metàl·lics", "El poble de vent i de fusta", etc.

- CELDONI FONOLL

Veus d'ocell

Ed. Lynx Edicions

- DOUGLAS HOFSTADTER

Godel, Escher, Bach

Tusquets Editores

- ARNOLD SCHÖNBERG

Tractat d'harmonia

Editorial Real Musical

- DIVERSOS AUTORS

Competencias en educación musical

Revista Eufonia num. 41

Ed. Graó

DISCOGRAFIA I VIDEOGRAFIA (Enregistraments en CD i DVD)

- ***Tchaikovsky, LADY IN THE DARK (K.Weill)***

CD

[6 números] *Danny Kaye*

Director: *Maurice Abravanel*

SONY CLASSICAL MHK62869 / 64'

- ***Alabama song, MAHAGONNY (K.Weill)***

DVD

Festival de Salzburg 1998

Director: *Dennis Russell Davies*

ART HAUS MUSIK

- Alabama song, MAHAGONNY (K.Weill)

Aufstieg und fall der stadt Mahagonny

CD

Lenya&Brückner-Rüggeberg

Director: Brückner-Rüggeberg

Menbran Music ltd

- Història d'un soldat (Igor Stravinsky)

DVD

Nederlands Dans Theater

Director: *David Pordelijn*

ART HAUS MUSIK

- Switched-on Bach (Wendy Carlos)

CD

Trans-electronic Music Productions, Inc.

Produït per Rachel Elkind per TEMPI

ESD 81602

- Violin Concerto (A. Berg)

CD

Staatskapelle Dresden

Director: *Giuseppe Sinopoli*

Elatus

- Pierrot Lunaire (A. Schönberg)

CD

Twentieth Century Classics Ensemble-Philharmonia Orchestra

Director: *Robert Craft*

Naxos

- Cançó de la lluna, RUSALKA (A. Dvorak)

CD

Director: *Jaroslav Krolmbholc*

Los clásicos de ópera 400 años

Diverdi S.L.

Col·lecció del diari La Vanguardia

- Bachianas brasileiras números 1,2,5 y 9 (H. Villalobos)

CD

Director: Heitor Villalobos

Intèrpret: Victoria de los Ángeles

EMI Classics

- Bartok. String Quartets 1-6

CD

Tatrai Quartet/Hungarian Chamber Orchestra

Director: Vilmos Tatrai

HUNGAROTON CLASSIC

- **Janacek. Concertino**

EMI. Àlbum: Janacek: Simon Rattle/Charles Mackerras Any 2009
16/17-Concertino per piano i orquestra de cambra

- DVD del Servei Educatiu de l'Auditori dels concerts: “**Metà·lics**”, “**Veus quines veus**”
i **Wimoweh**”. I el concert de Cantània “**La tonalitat de l'infinit**”.

PROGRAMES INFORMÀTICA

- Audacity (enregistrament i edició de sons)
- Acid Xpress 5.0 (seqüenciador de loops)
- Acid Music Studio 7.0 (seqüenciador de loops)
- Super duper music looper 2.0 (seqüenciador de loops per a més petits)
- Jam Trax (seqüenciador de loops per a més petits)
- Music Time (editor de partitures)
- Noteflight (editor de partitures)
- Punto i tono (interpretador. Dibuix i so)
- Hiperscore (interpretador. Dibuix i so)
- Logic Fun (seqüenciador)
- Power Point (presentacions d'imatges amb música)
- Windows Media Movie (per posar música a videos)